

Debats

Catalunya Social

Propostes des
del Tercer Sector

Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

núm. 66

novembre de 2023

Esperant els meus drets

Radiografia dels temps
d'espera en els recursos i
prestacions socials més
sol·licitats a Catalunya

Esperant els meus drets

Radiografia dels temps d'espera en els recursos i prestacions socials més sol·licitats a Catalunya

Natàlia Vila Muñoz

Llicenciada en Periodisme per la UAB i amb un postgrau en Resolució de Conflictes Socials i Polítics per la UOC. Des de 2016 és periodista al Diari ARA, on ha passat per les seccions d'economia i societat i està especialitzada en temes socioeconòmics. Des de 2019 també és professora de Periodisme d'Investigació a la Universitat Pompeu Fabra.

Anteriorment, ha estat a diverses redaccions informatives de televisió i ràdio i ha cobert conflictes internacionals com la crisi econòmica o la crisi dels refugiats, des de diferents punts d'Europa. També col·labora habitualment amb entitats del sector social. Guardonada amb el premi Barnils de Periodisme d'Investigació 2018.

Índex de continguts

1. Introducció	4
▶ Objectiu: radiografiar la realitat social	4
▶ Metodologia: el primer impediment	5
2. Breu context històric, social, legal i econòmic	6
▶ La pandèmia: un xoc sense precedents que va evidenciar la necessitat d'enfortir els drets socials	8
▶ 2023 i el futur que ve	9
▶ "Reduir a la meitat els temps d'espera"	10
▶ Organigrama actual del departament de Drets Socials	12
3. Radiografia dels serveis socials a Catalunya	14
<i>Un maremàgnum de recursos, serveis i dades</i>	17
<i>Com són les llistes d'espera actuals?</i>	20
▶ 3.1 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la vellesa	20
<i>Nombre de persones i temps de llista d'espera</i>	24
<i>Com funciona l'assignació de places?</i>	26
<i>Altres apunts i valoracions</i>	27
▶ 3.2 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la discapacitat	28
<i>Places disponibles en els serveis més demandats per a persones amb discapacitat</i>	29
<i>Nombre de persones en llista d'espera en l'àmbit de la discapacitat</i>	30
<i>Com es fa l'assignació de places?</i>	31
<i>Altres valoracions: falta de tipologies i el problema del lloc de residència o el transport</i>	31
▶ 3.3 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la pobresa	34
<i>Quins són els recursos més demandats?</i>	36
<i>El ball de xifres de les persones sense llar</i>	37
<i>Persones sense llar que estan en algun recurs</i>	39
<i>Persones en llista d'espera per accedir a un habitatge per falta de sostre</i>	40
<i>Altres valoracions</i>	41
▶ 3.4 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la violència masclista	42
<i>El SIE, el servei més demandat</i>	43
<i>Places disponibles en serveis residencials o de protecció temporal</i>	43
<i>Dones en llista d'espera per accedir a algun dels recursos residencials/de protecció</i>	44
<i>Temps actual d'espera per accedir als recursos destinats a les víctimes de violència de gènere i evolució en els darrers cinc anys</i>	44
<i>Com funciona l'assignació de recursos en l'àmbit de la violència masclista?</i>	45
▶ 3.5 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la immigració	46
<i>Els serveis més demandats</i>	47
<i>Llistes d'espera «burocràtiques»</i>	48
<i>L'escull principal: la llei d'estrangeria espanyola</i>	49
<i>Temps d'espera per a l'obtenció d'informes vinculats als tràmits d'estrangeria</i>	49
<i>Com funcionen les llistes d'assignació de recursos</i>	50
4. Conclusions i propostes	50
▶ Sobre el funcionament del sistema d'ajudes	50
▶ Sobre les llistes d'espera	52
5. Bibliografia	56

1. Introducció

Els drets socials es defineixen, segons el Termcat, com el “conjunt de drets humans relatiu a les relacions entre les persones, al seu benestar i a la seva participació en la societat, que tenen l'objectiu de permetre l'accés als mitjans necessaris per a viure amb dignitat”.

A més, aquest organisme, creat per la pròpia Generalitat, apunta que els drets socials són principalment, el dret a l'aigua, el dret a l'alimentació, el dret a l'educació, el dret a l'habitatge, el dret a la igualtat de remuneració, el dret a la protecció de la família, el dret a la salut, el dret a la seguretat social, el dret al descans i al lleure, el dret al treball, el dret de vaga, els drets reproductius i la llibertat sindical.

Amb aquesta definició damunt la taula, el present dossier pretén analitzar quina és la situació actual dels drets socials a Catalunya, i més concretament quin temps d'espera pateixen les persones que necessiten suport de les administracions per obtenir un dels recursos o drets socials recollits a la cartera pública.

Objectiu: radiografiar la realitat social

La finalitat d'aquest document és triple:

- a) D'una banda, pretén radiografiar el mapa dels principals serveis socials i prestacions més habituals o més demandades a Catalunya.
- b) Analitzar la ràtio de persones beneficiàries, places disponibles i terminis d'adjudicació per poder accedir a aquestes prestacions. També l'evolució en el temps d'aquests paràmetres, és a dir, si les llistes d'espera o terminis han anat a millor o a pitjor els darrers anys i si està relacionat amb l'infrafinançament crònic del tercer sector social.
- c) També s'hi analitzarà el funcionament del departament de Drets Socials que centralitza bona part dels serveis i suports, a banda de la conselleria d'Igualtat i Feminismes i la de Salut. Es veurà l'actual organigrama de Drets Socials, funcionament,

burocràcia i volums de feina (el “motor gripat” del qual sovint n’ha parlat el propi conseller Carles Campuzano).

Metodologia: el primer impediment

El mètode d’investigació per afrontar aquest dossier és una barreja de les tècniques qualitativa i quantitativa, amb dades objectives actualitzades, casos particulars i l’escolta activa de les persones involucrades en activitats relacionades amb els drets socials.

Inicialment, es van determinar sis grans grups d’investigació (o possibles beneficiaris dels principals drets socials) per acotar l’univers de la mostra. Aquests grups es van definir de la següent manera:

- Persones grans
- Persones amb discapacitat
- Persones amb problemes de salut mental
- Persones en situació de pobresa
- Persones víctimes de la violència masclista
- Persones migrants

La primera fase de la investigació va constar d’una primera ronda d’entrevistes amb persones vinculades al sector social. Aquestes representants van fer una primera descripció de les situacions, problemes, traves i inconvenients amb els quals es troben les persones en el seu dia a dia a l’hora d’accedir a un recurs social.

Identificats els principals problemes, es va dissenyar i validar un qüestionari qualitatiu de preguntes per obtenir les principals dades necessàries per a l’anàlisi. Aquest qüestionari es va dirigir als diferents departaments de la Generalitat de Catalunya involucrats en la prestació dels ja mencionats drets socials: els departaments de Drets Socials, Salut i Igualtat i Feminismes.

Com es preveia, però, el recull de dades objectives actualitzades no ha sigut una feina fàcil. La magnitud de recursos disponibles a la cartera de serveis i la poca sistematització per part de l’administració d’aquestes dades han dificultat el procés d’extracció de respostes. Així, les preguntes es van començar a traslladar a principis

del mes de juny de 2023 i han fet falta més de cinc mesos per recopilar algunes (no totes) de les respostes.

De fet, malgrat la voluntat inicial, al tancament de l'edició d'aquest Dossier Catalunya Social (octubre de 2023), el departament de Salut encara no havia donat resposta a les qüestions relatives al bloc sobre salut mental i el departament de Drets Socials tampoc ha facilitat la llista d'espera dels recursos de suport a la llar, habitatge i de programes d'atenció diürna en l'àmbit de la cartera de serveis socials. Això ha fet impossible la investigació sobre aquest àmbit que ha quedat finalment al marge del dossier perquè no s'ha pogut desenvolupar per la falta de respostes oficials.

Per això aquest dossier també vol fer palesa la manca d'informació disponible, transparent i gratuïta per a la ciutadania sobre una qüestió cabdal per a l'Estat del Benestar. Una realitat que probablement és fruit de la manca crònica de recursos que arrossegueu els departaments socials del Govern i la deixadesa institucional a l'hora de sistematitzar aquestes dades.

2. Breu context històric, social, legal i econòmic

En els últims 20 anys, Catalunya ha viscut canvis significatius en la seva legislació pel que fa a l'àmbit dels drets socials que haurien hagut de permetre avançar en la millora d'aquests recursos. Un punt clau d'inflexió va ser la posada en marxa de la llei estatal 39/2006, més coneguda com la Llei de la Dependència, que també es va adoptar a Catalunya. La nova norma establí un marc legal per a l'atenció i la protecció de les persones en situació de dependència, posant negre sobre blanc els seus drets i establint mecanismes d'avaluació i concessió de prestacions.

L'arribada d'aquesta llei, però, que suposava un pas endavant, no va estar exclosa de polèmica. D'una banda, el text reconeixia drets bàsics de les persones en situació de dependència i els seus familiars cuidadors, fomentava l'autonomia personal i la qualitat de vida i es preveia

com un motor de creació de feina. De l'altra, però, arribava infrafinançada, fet que va suposar ja d'inici el retard en les avaluacions i la concessió de prestacions. A més, la forta burocràcia que envolta qualsevol petició d'ajudes tampoc es va clarificar i, juntament amb l'alta demanda de serveis, això va generar llargues llistes d'espera al sector social en el marc de la dependència. El fet que la seva aplicació s'adaptés a cada comunitat autònoma també va provocar certes desigualtats en l'atenció en funció dels recursos disponibles i dels territoris.

L'any següent, el 2007, Catalunya va tirar endavant la Llei 12/2007, de reforma dels serveis socials. L'objectiu era establir un sistema més integrat i orientat a les necessitats de les persones afectades i millorar la coordinació entre administracions. Si bé es va posar l'accent en millorar l'atenció preventiva, la qualitat dels serveis i la perspectiva de gènere; la saturació de la demanda en un moment crític per alguns sectors claus, com l'immobiliari, i la posterior crisi financera i les retallades van evitar que es desplegués amb tota la seva capacitat. A més, les traves administratives i burocràtiques tampoc es van resoldre i van continuar mantenint-se com un dels principals obstacles a superar, juntament amb algunes inequitats dins del territori.

Els esforços per corregir els problemes històrics que arrossega el sector social es van continuar succeint els anys posteriors amb diverses lleis i reglaments que aprofundien en aquests aspectes. En són un exemple la Llei de Serveis Socials del 2008, que complementa l'anterior; la Llei 9/2011 de promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones dependents a Catalunya, que adaptava la norma estatal; i també es van crear alguns impostos que, en part, s'havien de destinar a la protecció social. En l'última dècada també s'han tirat endavant ajudes sense precedents com ara la Llei 14/2017 que va establir la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) o l'Ingrés Mínim Vital (IMV) del 2021 en l'àmbit espanyol. Dues mesures que també han portat cua per l'alt nivell de burocràcia, llistes d'espera i incompatibilitats que han generat al conjunt de persones que se n'haurien de beneficiar.

Durant tot aquest període, a més, cal remarcar l'impacte que han tingut sobre el sector social les dues grans crisis mundials: la crisi econòmica de 2008, que a Espanya va comportar dos períodes seguits de recessió i importants retallades econòmiques a

Catalunya; i també la crisi sanitària mundial per la pandèmia del coronavirus, el 2020, que va suposar no només un xoc directe sobre les persones en situació de major vulnerabilitat sinó també una crisi econòmica sense precedents per l'aturada forçada de tots els sectors econòmics.

La pandèmia: un xoc sense precedents que va evidenciar la necessitat d'enfortir els drets socials

La crisi de la Covid-19 va disparar la demanda d'ajudes i serveis socials i va multiplicar el nombre de possibles persones beneficiàries, per la pèrdua de llocs de feina, les dificultats econòmiques i els problemes de salut mental i física derivats de la pandèmia.

Això va posar a prova els recursos i la capacitat pública per respondre a una crisi i unes necessitats sense precedents, al mateix temps que les entitats socials van donar la veu d'alarma diverses vegades i van advertir que estaven "al límit" de les seves possibilitats, tant per l'allau de demandes, com per la situació de la seva tresoreria.

Tot i que els governs espanyol i català van prendre mesures d'urgència i van aprovar partides econòmiques addicionals i extraordinàries, aquestes ajudes, que van servir per pal·liar una part dels efectes, aviat es van demostrar insuficients per fer front a la magnitud de la crisi. La urgència sobrevinguda també va fer evident la importància de la coordinació entre les administracions i els agents del sector social.

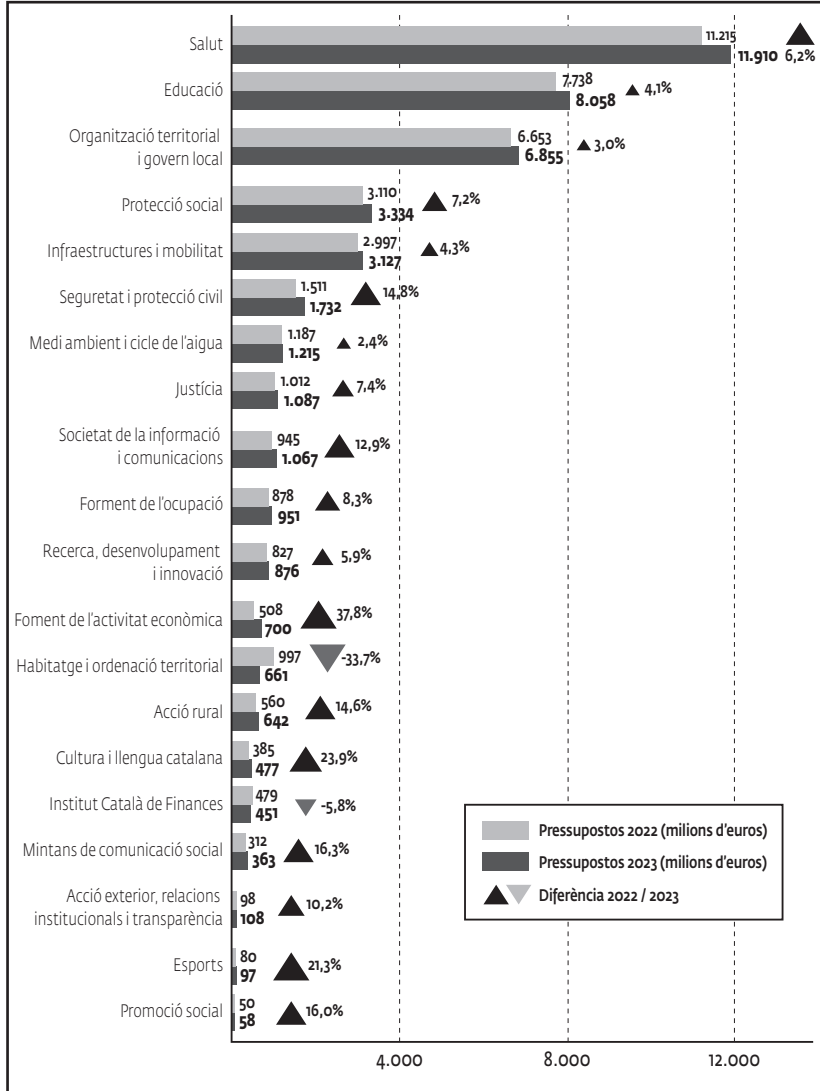
El cert és que el capítol de la pandèmia mundial va tensar una corda que ja estava en estat crític a Catalunya i va afectar de ple el sector social, un àmbit que paradoxalment es va erigir en cabdal. Experts, acadèmics i classe política coincideixen ara en la importància de mantenir un sistema de drets socials sòlid i flexible per fer front a situacions imprevistes com la dels últims tres anys.

2023 i el futur que ve

Aquest 2023, la reactivació econòmica postpandèmia va permetre a la Generalitat tirar endavant uns pressupostos generosos, que destaquen per la forta pujada d'ingressos procedents d'impostos

–per la millora de l'economia després de la Covid– que es tradueix en augments de la despesa en totes les àrees i departaments.

Gràfic 1. La despesa dels pressupostos, per polítiques.

Font: Departament d'Economia i Hisenda, 2023. / Gràfic: Eduard Forroll. Diari Ara

La protecció social de la ciutadania ocupa el quart lloc en les polítiques amb més diners destinats, per darrere de Salut, Educació i Organització territorial i govern local i just per davant en volum de la partida destinada a Infraestructures i seguretat.

Uns dies més tard de la presentació general, el 7 de febrer de 2023, el conseller Carles Campuzano va detallar en seu parlamentària que, en total (tenint en compte els comptes catalans i les partides de fons europeus Next Generation), el pressupost del departament de Drets Socials ascendia a 3.520 milions d'euros, un 13% més que l'any anterior, dels quals 2.007 milions es destinarien a abordar el repte de la "vida independent", un 15% més que l'exercici anterior.

Campuzano va qualificar els comptes com "els millors de la història" i va remarcar que es tractava d'uns "pressupostos expansius en un context econòmic i social d'altíssima complexitat". El conseller també va remarcar que el país afrontava un doble repte: el de la crisi social, l'enquistament de la pobresa i el repte d'afrontar una societat cada cop més envellida que reclama més serveis i més suports.

“Reduir a la meitat els temps d’espera”

Entre els objectius que es va marcar la pròpia conselleria ja hi figurava "reduir a la meitat els temps d'espera en dependència, en concret el temps per tenir una valoració de grau i la resolució del Programa Individual d'Atenció (PIA)", que permet tenir una prestació o accedir a un servei d'atenció a persones en situació de dependència, com ara les residències o els centres de dia.

"Amb 4.500 places noves amb finançament públic, es reduirà la llista d'espera i millorarem la planificació territorial amb més places a residències i centres de dia on més es necessitin", va assegurar al febrer el conseller.

L'altre objectiu clar del Departament era resoldre l'infrafinançament del model per part de l'Estat.

A grans línies, els imports destinats per complir aquests reptes es desglossen de la manera següent als comptes catalans del 2023:

- 839,3 milions d'euros per als serveis d'atenció a la dependència (persones grans, persones amb discapacitat i persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental), entre els quals hi ha un augment de 81,3 milions per obrir a noves places i un de 80 milions més per a l'increment en les tarifes dels serveis.
- 17,2 milions per a la reducció de les llistes d'espera de valoració del grau de la discapacitat i del de dependència (+1,9M€).

En la lluita contra la pobresa i l'exclusió es destinen, segons la conselleria, 821,16 milions d'euros (un 11% més que en anys anteriors). Aquesta partida es divideix en:

- 410 milions per incrementar fins als 194.000 les persones beneficiàries de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC), el que suposa 60 milions més.
- 25,57 milions contra la privació material i la pobresa energètica (+7,8M€).
- 14,31 milions per al sensellarisme (+2,98M€)
- 3,57 milions per a l'acció cívica i comunitària (+0,22M€)

A més, els pressupostos coincideixen amb una actualització de l'Indicador de Renda de Sufficiència de Catalunya (IRSC) per primer cop des de 2010 i augmenta un 8%, situant en 717 euros mensuals el llindar per a rebre prestacions socials.

Entre els eixos estratègics dels comptes d'aquest 2023 també hi destaca l'impuls de polítiques de suport a les famílies, la infància i la joventut, que compta amb un total de 435,71 milions (un 13% més que en l'exercici anterior) i el suport a les entitats socials, que es va quantificar amb una partida de 335,59 milions d'euros per a aquest 2023 a banda de 66 milions addicionals en subvencions i programes d'interès general.

Finalment, també destaca la necessitat, expressada pel propi conseller al Parlament, de fer del departament de Drets Socials una eina més àgil en l'àmbit de la planificació i avaluació, és a dir, millorar-ne la gestió i l'organització funcional, per a la qual cosa la conselleria va reservar-se 150 milions d'euros (un 12% més que l'any 2022) per a projectes d'innovació, de transformació digital i per convenis amb universitats i centres de recerca.

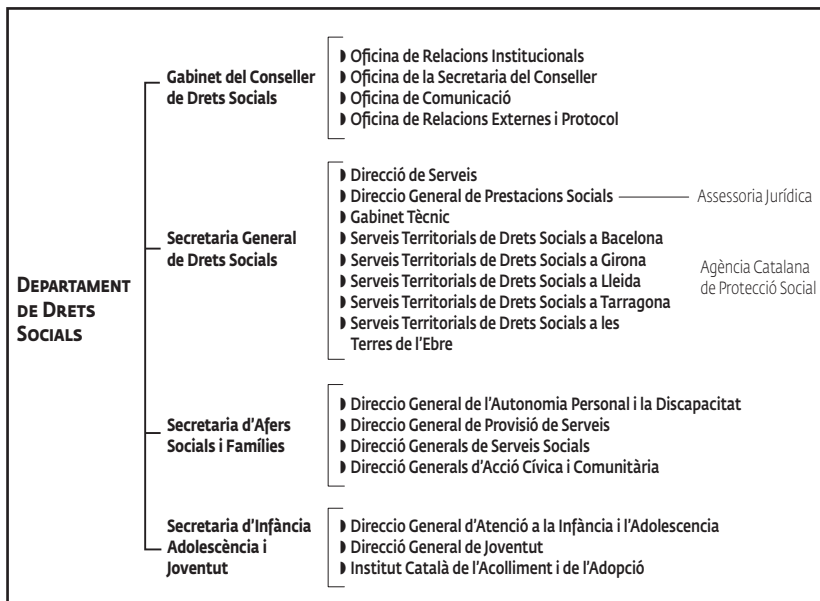
Organigrama actual del departament de Drets Socials

L'estructura del departament de Drets Socials, que és el que aglutina la majoria de les carteres, serveis i recursos destinats als col·lectius en situació de vulnerabilitat, és una altra de les qüestions que tenen impacte en la gestió dels recursos. Les llistes d'espera actuals es poden dividir en dos grans grups, les virtuals (temps d'espera en les tramitacions de les sol·licituds) i les materials (temps d'espera relacionat amb la falta física d'espais per a poder oferir un servei).

Sigui com sigui, la gestió i tramitació de tots aquests recursos passa pel departament. La conselleria ja va deixar clar en la presentació dels comptes per aquest 2023 que calia reorganitzar el departament per tal de fer-lo més eficient.

Però com s'organitza actualment i quantes persones hi treballen? Aquí hi ha les dades principals:

Organigrama del Departament de Drets Socials

Font: Departament de Drets Socials amb data 31 de setembre de 2023.

Taula 1. Nombre de persones treballadores al Departament de Drets Socials, per funcions i càrrecs.

Serveis Centrals / Serveis Territorials – Xarxa OASFs – Equipaments DGACC	
Personal alt càrrec	12
Personal eventual	8
Llocs de comandament	110
Llocs singulars	245
Llocs base	1.721
TOTAL	2.096
CENTRES PROPIS (residències de gent gran i discapacitat, centres de la DGAIA i centres d'atenció a les persones amb discapacitat)	
Llocs comandament	56
Llocs singulars	17
Llocs base administració	279
Llocs base atenció usuaris	1.605
TOTAL	1.957
TOTAL	4.053

Font: Departament de Drets Socials amb data 31 de setembre de 2023.

*S'ha tingut en compte només els llocs estructurals (RLT) ocupats o vacants que estan pendents de provisió

OASF: Oficines d'Afers Socials i Famílies

DGACC: Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària

DGAIA: Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)

Més enllà del departament de Drets Socials, la diversitat d'ajudes i recursos disponibles (n'hi ha més de dos centenars en total, de les quals en aquest informe se'n radiografiaran les principals o més utilitzades) fa que també hi hagi involucrats en el procés de gestió i tramitació altres departaments de la Generalitat. Dos dels que tenen més pes són, per exemple, la conselleria d'Igualtat i Feminismes, dirigida actualment per la consellera Tània Verge, i també el departament de Salut, amb Manel Balcells al capdavant.

Aquests dos departaments centralitzen, d'una banda (Igualtat) la cartera de drets socials i ajudes relacionades amb els temes de pobresa, immigració i violència de gènere; i de l'altra (Salut) els serveis destinats a les persones que pateixen algun problema de salut mental.

3. Radiografia dels serveis socials a Catalunya

La cartera de serveis de drets socials a Catalunya és extensa, tot i que això no necessàriament vol dir efectiva o suficient, com es dedueix de la següent anàlisi. Una primera consulta ràpida a l'aplicatiu que desglossa tots els recursos i serveis posa de manifest que hi apareixen, com a disponibles, ajudes clarament desfasades, com la Renda Mínima d'Inserció, i en falten d'altres cabdals al sistema (i ara ja clarament establertes des de fa uns anys) com és la Renda Garantida de Ciutadania o l'Ingrés Mínim Vital.

Consultats per aquesta qüestió, el propi Govern adverteix que cal anar en compte amb la informació oficial proporcionada a la cartera de serveis perquè, en molts casos, "és de fa molts anys i està desactualitzada". La justificació central per a aquest fet és que el departament està treballant actualment en l'actualització i millora d'aquest catàleg en consens amb els agents socials implicats.

El passat mes de juny, la conselleria de Drets Socials va signar un acord amb les principals patronals i sindicats del sector social per incrementar les tarifes dels serveis d'atenció a les persones i acordar una revisió de l'actual Cartera de Serveis Socials per fer-la "més flexible, simple i adaptable als usuaris que atén". Es tractaria, doncs, de la primera reforma de la cartera de recursos que es tira endavant des de 2007, una revisió que el Govern va assegurar que es faria en diàleg constant amb els agents socials signants de l'acord.

Així doncs, l'aproximació inicial actual a la cartera de serveis és insegura o esbiaixada, per la falta d'actualització oficial per part de la pròpia administració i els possibles canvis que podria patir en un futur pròxim.

Dit això -i malgrat les dificultats d'anàlisi rigorosa que suposa aquesta desactualització- segons les últimes dades publicades pel propi Departament ara mateix existeixen 138 recursos o serveis públics disponibles per als col·lectius en situació de major vulnerabilitat i que es classifiquen, de forma genèrica, en tres grans grups.

- **Prestacions garantides:** són aquelles exigibles com a dret subjctiu. Les persones que es troben en situació de necessitat, d'acord amb el que estableix la Cartera de serveis socials, tenen dret a rebre-les i l'Administració té l'obligació de prestar-les, independentment de la disponibilitat pressupostària. Es pot demanar la protecció d'aquest dret mitjançant el sistema judicial.
- **Prestacions no garantides:** l'accés es fa d'acord amb el que estableix la Cartera de Serveis Socials i d'acord amb els crèdits pressupostaris disponibles. Per atorgar-les, s'apliquen els principis objectius de prelación i concurrència.
- **Copagament:** en aquest tipus d'ajudes s'estableixen criteris per determinar la capacitat econòmica de les persones beneficiàries de les prestacions de servei no gratuïtes i de les prestacions econòmiques destinades a l'atenció a la situació de dependència que estableix la Cartera de Serveis Socials, i la participació en el finançament de les prestacions de servei no gratuïtes.

Si se'n fa una classificació més funcional, segons el tipus de cobertura que proposen, la cartera de serveis s'estructura en tres grans blocs: els serveis, les prestacions econòmiques i les tecnològiques. I dins del primer conjunt encara hi ha una altra subdivisió, les ajudes de serveis bàsics o especialitzats. És dins d'aquesta triple classificació que s'hi desglossen el centenar llarg d'ajudes, serveis i recursos, organitzats sota els següents marcs d'actuació:

1. Serveis

Serveis bàsics:

- D'atenció social.
- D'atenció domiciliària.
- Residencials d'estada limitada.
- De menjador social.
- D'assessorament tècnic d'atenció social.
- D'intervenció socioeducativa no residencial per a infants i adolescents.
- De suport als serveis socials bàsics.

Serveis especialitzats:

- Infància, adolescència i joventut.
- Persones amb dependència.
- Persones grans amb dependència o risc social.
- Persones amb dependència ateses en centres sociosanitaris.
- Infants amb trastorns en el desenvolupament o amb risc de patir-los.
- Persones amb discapacitat.
- Persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental.
- Persones amb drogodependències i/o altres addiccions.
- Persones afectades pel virus VIH/SIDA.
- Cuidadors/es (familiars o altres cuidadors/es no professionals).
- Famílies amb problemàtica social i risc d'exclusió social.
- Dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles.
- Suport als serveis socials especialitzats.

2. Prestacions econòmiques

- Prestacions econòmiques de dret subjectiu.
- Prestacions econòmiques de dret de concurrència.
- Prestacions econòmiques d'urgència social.

3. Prestacions tecnològiques

- Ajudes tècniques dependents del sistema de serveis socials.
- Altres prestacions de suport a l'accessibilitat i de supressió de barreres dependents del sistema de serveis socials.

Dins de cadascun d'aquests subapartats el departament classifica, doncs, cadascuna de les tipologies d'ajudes, com ara residències, centres de dia, pisos tutelats, menjadors socials, beques, suport psicològic o social, etc. fins a arribar als 138 recursos, serveis o ajudes descrites en relació amb els drets socials. Aquest catàleg, però, no té en compte la resta d'ajudes, prestacions o serveis que donen altres departaments com el de Treball, Igualtat i Feminismes o Salut.

Es pot consultar el detall complet de tota la cartera de serveis disponible a la web del departament:

https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/serveis_socials/la_cartera_de_serveis_socials/acces-a-laplicatiu/

Un maremàgnum de recursos, serveis i dades

El cert és que davant d'aquesta quantitat de serveis (actualitzats i desactualitzats) es fa difícil conèixer o organitzar de forma senzilla el funcionament i la funcionalitat de tots aquests recursos. Ni tan sols el propi departament és capaç d'establir quins són actualment els serveis amb més i menys demanda.

La conselleria no dona una resposta clara i es justifica assegurant que aquesta classificació per ordre de preferència o demanda és relativa. Cal tenir en compte, expliquen fonts del departament, que "la pròpia oferta genera més demanda" perquè, si no hi ha prou oferta d'un servei, es generen les llistes d'espera i, en molts casos, davant de possibles demores "els demandants es dirigeixen a altres serveis que poden tenir menys llista d'espera i que poden cobrir, com a mínim parcialment, les seves necessitats".

Aquest transvasament constant a diferents serveis és l'impediment principal en el qual s'escuda el Departament per establir i fer

públiques de forma transparent unes llistes d'espera tancades per a cada servei de la seva cartera.

Al mateix temps, aquesta recerca (de vegades desesperada) de serveis que encaixin amb les necessitats de les persones, i el consegüent transvasament d'un a l'altre per intentar trobar la millor opció, és el que les entitats que treballen sobre el terreny denuncien com a principal maldecap a l'hora d'exercir les seves funcions i donar una resposta òptima a la persona o família demandant d'un servei. Des de les entitats se subratlla la necessitat de comptar amb un llistat ordenat de serveis, que sigui funcional i transparent, és a dir, amb una oferta de places i unes llistes d'espera públiques i conegudes que facilitin la tria tant a entitats com a persones usuàries.

Aquesta és una petició a la qual, actualment, el departament de Drets Socials no dona resposta. Tot i això, en un esforç de síntesi, la conselleria ha facilitat algunes dades que serveixen per il·lustrar les cobertures actuals en relació amb les persones dependents.

- Catalunya és el territori de l'Estat que té el nombre absolut més gran de persones en atenció residencial, en concret 38.934 persones, que representen un 16,2% sobre el total de serveis i prestacions de l'Estat. La xifra està per sobre del 9,8% de mitjana que tenen en conjunt la resta de comunitats.
- 266.621 persones tenen un grau reconegut, el 17,2% del total de l'estat espanyol.
- La ràtio de resolucions amb grau sobre el total de sol·licituds frega el 93%.
- A Catalunya, hi ha 240.102 prestacions que arriben a 198.202 persones, que es distribueixen de la manera següent:
 - 38.934 prestacions d'atenció residencial
 - 13.400 prestacions en centres de dia
 - 33.825 prestacions de serveis d'ajuda a domicili
 - 26.029 prestacions de teleassistència
 - 23.565 prestacions econòmiques vinculades a serveis
 - 104.074 prestacions econòmiques a cuidadors/es familiars
 - 275 altres

*dades a tancament d'agost de 2023

La ràtio de prestacions per persona és d'1,2 ajudes per persona. A més, el Departament també destaca que, amb data 31 de juliol del 2023, hi ha 163.739 persones que es beneficien de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC), i milers de persones més que reben ajudes gràcies als 38 milions d'euros destinats a la concessió de subvencions de projectes i activitats a entitats de l'àmbit de les polítiques socials (COSPE) i els programes d'interès general amb càrrec al 0,7% de l'IRPF i l'impost de societats.

Si bé l'administració no facilita dades quantitatives de quines són les ajudes, serveis o recursos més demandats, les diferents entrevistes realitzades amb algunes de les principals entitats del tercer sector social sí que permeten entreveure, almenys qualitativament, quines són les necessitats més urgents de les persones actualment. Així, una primera aproximació sobre el terreny evidencia que els serveis més demandats a Catalunya són els següents:

- **Places d'habitatge** (mesa d'emergència, agència de l'habitatge, escàs parc públic, falta d'habitatge de protecció oficial i de lloguer social).
- **Places residencials i centres diürns** (centres especials de treball, centres ocupacionals -molts dels quals estan servint de contenidor en aquest transvasament de demanda citat anteriorment- i centres de dia).
- **Prestacions econòmiques o bonificacions** que encaixin amb els perfils actuals i els preus actuals.
- **Serveis socials de forma genèrica**, com ara atenció específica per regularitzar la situació administrativa de persones migrades que estan en temps d'espera per la pròpia normativa, reconeixement del grau de discapacitat, de situacions de vulnerabilitat, suport per tramitacions com el bo social, etc.

Com són les llistes d'espera actuals?

Com ja s'ha mencionat, en l'àmbit dels drets socials hi ha dos tipus d'espera diferenciades i molt bàsiques que tensen l'obtenció d'aquests drets i el sistema social en general. Per una banda, hi ha la llista d'espera que es podria anomenar més "material" i, de l'altra, la de temps d'espera més "burocràtica o virtual".

- **Llista d'espera material:** es podria definir com aquell temps d'espera relacionat amb la manca directa del recurs físic per al qual s'ha fet la sol·licitud. És a dir, que la persona beneficiària hagi d'esperar perquè en aquell moment no hi ha disponible un sostre, una plaça, un llit o el material necessari per cobrir les seves necessitats.
- **Llista d'espera burocràtica o virtual:** es tracta d'aquell temps d'espera relacionat amb la tramitació de la sol·licitud entre que es fa entrega de tota la documentació formal (documentació que de vegades també porta implícita un temps propi d'espera per aconseguir) fins que es resol la petició de la persona demanant d'ajuda. Sovint aquests terminis excedeixen, fins i tot, el que diu la pròpia llei i suposen un estat d'incertesa i estar als llimbs que les persones defineixen com a "angoixant". Durant aquest temps, a més, en alguns casos la possible persona beneficiària queda "descoberta" i necessita sobreviure a la seva situació de vulnerabilitat a través de les entitats socials o les possibles xarxes de barri o familiars, si en disposa.

3.1 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la vellesa

La cartera de serveis del departament de Drets Socials detalla una vintena d'ajudes destinades per a les persones grans i/o en situació de dependència. L'àmbit de la vellesa i dependència és el que aglutina més ajudes i més diverses entre aquestes.

De forma general, cadascuna de les ajudes va acompanyada d'una fitxa tècnica on es detalla la descripció, el públic al qual va destinada, els requisits i -només en alguns casos- també el cost de referència del servei. Tot i això, moltes de les descripcions són

genèriques i dificulten fer-se una idea del servei que s'hi proporciona, les hores al dia que cobreix o quines podrien ser les possibles persones beneficiàries. Tampoc queda clar, en la majoria dels casos, quin és el percentatge de cobertura econòmica que en fa l'administració pública i quin va a càrrec de la persona usuària, en el cas que sigui un copagament. Val a dir que aquesta manca de concreció recau, moltes vegades, en la dificultat d'establir un barem igual per a totes les persones usuàries perquè l'ajuda és progressiva en funció de la renda de la persona beneficiària.

Les ajudes disponibles per a les persones grans i/o amb dependència són les següents (es pot trobar la descripció específica de cada una a la web del departament de Drets Socials):

Serveis (bàsics i especialitzats)

- Serveis d'atenció domiciliària.
- Servei d'ajuda a domicili.
- Servei de les tecnologies de suport i cura.
- Serveis comuns per a persones amb dependència.
- Servei de prevenció de les situacions de dependència.
- Servei de valoració de la dependència.
- Servei de transport adaptat.
- Servei de centre per a l'autonomia personal.
- Servei de centre de dia per a gent gran de caràcter temporal o permanent.
- Servei d'atenció integral a les persones grans en l'àmbit rural.
- Serveis de centres residencials per a gent gran.
- Servei de llar residència per a gent gran de caràcter temporal o permanent.
- Serveis de residència assistida per a gent gran de caràcter temporal o permanent.
- Servei de residència assistida per a gent gran amb risc social de caràcter temporal o permanent.
- Servei de residència assistida per a gent gran de caràcter temporal o permanent. Grau II

- Servei de residència assistida per a gent gran de caràcter temporal o permanent. Grau III
- Servei d'habitatge tutelat per a gent gran de caràcter temporal o permanent.
- Servei de família d'acollida per a gent gran.
- Servei de tutela per a gent gran.
- Servei de promoció de l'autonomia personal per a persones amb dependència ateses en centres sociosanitaris de llarga estada.
- Servei de promoció de l'autonomia personal per a persones amb dependència ateses en hospitals de dia.
- Servei de promoció de l'autonomia personal per a persones amb dependència ateses en centres de llarga estada psiquiàtrica.

Prestacions econòmiques

- Prestació econòmica vinculada al servei per a persones en situació de dependència.
- Prestacions econòmiques d'assistència personal per a persones amb dependència.
- Prestació econòmica per a cures en l'entorn familiar i suport als/les cuidadors/es no professionals.
- Prestació per atendre les necessitats bàsiques.
- Prestació per a centre de dia per a gent gran.
- Prestació per a habitatges tutelats per a gent gran.

Prestacions tecnològiques

- Ajudes per a la mobilitat i el transport.
- Ajudes per a l'autonomia personal i la comunicació.
- Ajudes per a la supressió de barreres arquitectòniques i de barres en la comunicació.
- Ajudes per a l'adaptació d'habitatges per a persones amb discapacitat.

D'entre totes les ajudes i serveis disponibles, les entitats del tercer sector apunten que les més necessàries actualment són les places

en residències i centres de dia. La següent taula (2) permet veure el nombre de places de residències disponibles a Catalunya per titularitat del centre i de modalitat de pagament (pública, privada o privades amb una ajuda econòmica per part de la Generalitat).

Taula 2. Nombre de places de residències disponibles a Catalunya per titularitat del centre i de modalitat de pagament (pública, privada o privades amb una ajuda econòmica vinculada).

Per titularitat dels centres	Nombre de centres (reses)	Places registrals (reses)	Places públiques	Places privades			
			Places públiques amb finançament dso (pròpies, gestió delegada, col·laboradores i concertades) (RESES)	Total privades	Places privades ocupades amb prestació econòmica vinculada (PEV)	Places privades autoritzades per pev encara no ocupades per pev (web residències)	Places privades (sense finançament DSO ni PEV)
Iniciativa pública	144	10.208	8.227	1.981	727	951	303
Iniciativa mercantil	624	36.713	15.710	21.003	8.605	9.957	2.441
Iniciativa social	185	11.624	6.031	5.593	2.341	2.247	1.005
Total general	953	58.545	29.968	28.577	11.673	13.155	3.749

**Total places amb finançament públic: 41.641
71%**

Font: Departament de Drets Socials, 2022.

Així, el 71% de les places de residència per a la gent gran (41.641 places) tenen finançament públic d'algun tipus. Segons el darrer pressupost executat, la Generalitat es gasta més de 1.000 milions d'euros per exercici en el finançament de llits de residències (Taula 3).

Taula 3. Diners públics destinats al finançament de places de residència per a la gent gran.

Despesa en places col·laboradores	215.686.125,49 €
Despesa en places concertades	566.234.22,56 €
Despesa en places en centres propis	27.009.288,36 €
Despesa en places en centres propis de gestió delegada	141.132.955,40 €
PEV de residències de gent gran	85.790.952,71 €
Total	1.035.853.544,52 €

*Pressupost executat, amb data 31 de desembre de 2022.

Font: Departament de Drets Socials, 2022.

Pel que fa als centres de dia, amb data 31 de desembre de 2022 (última dada disponible), hi havia 899 centres de dia de gent gran, amb un total de 19.460 places repartides per tot el territori. D'aquestes places, segons les dades facilitades per la Generalitat, 2.014 són pròpies, 3.895 són col·laboradores, 1.891 són concertades i 4.685 estan acreditades per una prestació econòmica vinculada al servei (PEV).

La majoria d'aquests centres estan ubicats a Barcelona i a l'àrea metropolitana.

Les dades facilitades pel departament no detallen quantes persones es beneficien a hores d'ara d'aquests recursos, però sí que descriuen quantes hi ha en llista d'espera, per tant, cal assumir que totes les places actuals disponibles, tant de residències com de centres de dia, estan plenes.

NOMBRE DE PERSONES I TEMPS DE LLISTA D'ESPERA

Amb data 2 de gener de 2023, hi havia 10.938 persones en llista d'espera per aconseguir una plaça de residència a Catalunya (persones que en el moment de la data de tall no estaven ingressades en cap centre i que no han renunciat mai abans a una plaça de residència).

El departament de Drets Socials detalla, però, que aquesta xifra concreta no inclou les persones que es troben a la llista d'accés perquè estan ingressades en una residència que no és la seva primera

opció i es mantenen a la llista perquè han sol·licitat un trasllat a un altre centre (aquest és el cas de 7.138 persones).

També caldria afegir a la llista d'espera principal, les 6.301 persones que, tot i estar en llista d'accés han renunciat una vegada o més a l'ingrés. El Departament destaca, però, que alguna d'aquestes persones usuàries han arribat a renunciar fins a 35 vegades a l'oferta de plaça disponible.

Així, si se sumen totes les persones a l'espera d'un llit definitiu en una residència per a persones grans (sigui perquè esperen un trasllat, han renunciat a l'opció facilitada o esperen per primera vegada) la xifra total s'eleva fins a les 24.377 persones.

El Departament considera que "aquestes persones no estan desateses, ja que poden gaudir d'altres prestacions derivades de la llei de Dependència o del sistema públic de Serveis Socials".

Pel que fa a l'altre gran recurs més demandat, els centres de dia, a 31 de desembre de 2022 (últimes dades facilitades pel Govern), hi havia 3.078 persones en llista d'espera per accedir a un centre de dia que no han renunciat mai abans a una plaça.

De nou, aquesta xifra no inclou les 2.045 persones que, tot i estar en llista d'accés oficial i complir els requisits, han renunciat una vegada o més (fins a 21 vegades en algun cas) a l'ingrés en un centre de dia. El Govern no detalla, però, els motius pels quals les famílies rebutgen aquesta possibilitat un cop se'ls ofereix.

Malgrat tenir aquestes xifres sobre la taula, i a diferència del que passa en altres àmbits com el sanitari, la conselleria de Drets Socials no és capaç de determinar quins són els temps mitjans d'espera entre el procés de sol·licitud i l'adjudicació de la plaça, sigui de residència o de centre de dia. "Cal tenir present que depèn de diversos factors, com el territori, el fet de ser home o dona, el moviment de baixes d'un centre en concret, etc.", subratllen des del Departament.

Les diferències entre territoris, remarquen, poden dependre de la proporció entre les places residencials disponibles i la població demandant, però també de la resta de ventall de recursos disponibles per a la gent gran o, per exemple, de la taxa d'envelliment d'alguns municipis o zones concrets.

En conseqüència amb aquest argument, el Govern tampoc dona dades de l'evolució d'aquestes llistes d'espera. D'aquesta manera, es fa inviable tenir un seguiment detallat d'aquestes llistes i de, si els canvis o millores proposades pels diferents governs, lleis o partides pressupostàries, han servit per millorar o empitjorar les llistes d'espera. L'argument principal del departament és que "en 10 anys el perfil de l'usuari ha canviat molt i en conseqüència la llista d'espera de 2013 i la de 2023 no serien directament comparables".

COM FUNCIONA L'ASSIGNACIÓ DE PLACES?

Una altra de les grans incògnites del sector i de les famílies usuàries és el funcionament real d'adjudicació de places. Com funciona la llista d'espera? Qui la gestiona? Segons quins criteris?

Segons el Departament, les llistes d'accés tant a les places de residència com les places en un centre de dia són "ordenades", és a dir, seguint l'ordre d'arribada de la sol·licitud. Tot i això, l'administració també fa "prioritzacions en funció de la situació personal" de la persona demandant o amb dependència, per exemple, tenint en compte si aquesta possible persona beneficiària té suport familiar o no, si té manca de recursos i li falta xarxa de suport, etc.

Les persones usuàries s'apunten a la llista d'espera d'una residència o altra (o un centre de dia o un altre) en funció de les seves preferències, fins a un màxim de 3. Poden apuntar-se a la llista d'espera quan tenen la valoració de grau de dependència, tot i que encara no se'ls hi hagi realitzat el PIA, el Programa Individual d'Atenció.

ALTRES APUNTS I VALORACIONS

Durant les entrevistes mantingudes amb algunes de les entitats referents en cada àmbit, des de les entitats que donen suport i acompanyament a la vellesa i les persones en situació de dependència ressalten que un dels aspectes que més els preocupa és, precisament la poca transparència de l'administració catalana a l'hora de fer públiques les llistes i els mètodes d'assignació. Algunes de les entitats intenten seguir el rastre de les dades sobre els equipaments a través d'altres organismes, com ara els resums que fa el

ministeri del govern espanyol, on es poden observar dades comparades per comunitats autònomes, sobre expedients tramitats en un cert període de temps o, per exemple, sol·licituds encara pendents de resolució.

També ressalten la necessitat de cobrir o finançar alguns serveis que actualment existeixen però no estan finançats públicament, com ara els pisos assistits i proposen que aquesta tipologia s'inclougui també dins de l'oferta de recursos. Es tracta d'habitatges amb serveis que, des del punt de vista del sector social "treurien molta pressió a les residències".

Aquest tipus de pisos existeixen i estan en marxa en el circuit privat d'atenció a la dependència, però les entitats consideren que caldria regular-los i potenciar també la vessant pública, més social. Preguntats per aquesta qüestió, el departament de Drets Socials assegura que coneix la situació i no s'oposa a finançar una part d'aquests pisos, de fet és un dels seus objectius o plans a mig termini, però remarquen que "cal un encaix dins de la llei de la Dependència".

També hi ha una crítica formal cap al procés d'adjudicacions de serveis com ara l'atenció domiciliària (per posar un exemple). Les entitats del tercer sector dedicades a l'atenció a la vellesa denuncien que la gestió d'aquestes qüestions està derivada als ajuntaments i que el procés acaba sent de concurrència, però basat en el preu. En aquest sentit, les empreses que poden oferir un millor preu són aquelles més grans i conegudes, que fan negoci no només amb l'atenció a les persones dependents sinó també en molts altres camps de la contractació pública i que es poden permetre perdre diners en aquest servei a canvi d'aconseguir també altres adjudicacions públiques. Per això, subratllen que, si el veritable objectiu és posar la persona al centre, pel que fa a l'atenció a les persones grans caldria prioritzar les entitats del tercer sector socials per davant de les purament mercantils, encara que això suposi un cost més elevat a les administracions. En aquesta mateixa línia també proposen més places públiques de residència i menys de subvencionades via les prestacions econòmiques vinculades (PEV).

Per la seva banda, el departament de Drets socials assegura que, entre els seus objectius principals, hi ha la "desinstitucionalització i

la prevenció de la institucionalització i l'atenció centrada en la persona, la família i els professionals". La conselleria no detalla mesures concretes però assegura que, per aconseguir-ho, cal fer front a un triple repte: el tsunami demogràfic (en referència a l'envelliment), la necessitat de millorar la qualitat d'aquests recursos i la dignificació de les condicions laborals del sector.

A més, destaquen que aquest 2023 el Departament ha impulsat tres grans mesures. D'una banda, la construcció de 40 residències i centres de dia amb fons europeus Next Generation; en segon lloc, i d'acord amb sindicats i patronals, van acordar l'increment de més d'un 9% de les tarifes dels serveis per millorar-ne la qualitat i els sous de les professionals; i també que la decisió d'augmentar un 8% l'IRSC ha fet que les prop de 165.000 persones beneficiàries de la RGC hagin aconseguit un augment de l'import de la seva prestació.

3.2 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la discapacitat

La quinzena de recursos i serveis que la cartera de Drets Socials té previstos per a les persones amb algun tipus de discapacitat són els següents:

Serveis especialitzats

- Serveis comuns per a persones amb discapacitat.
- Serveis per a persones amb discapacitat intel·lectual*.
- Serveis per a persones amb discapacitat física**.

* i ** dins d'aquests grans apartats s'hi inclouen els grans serveis, com ara els centres de dia, suport a la pròpia llar, residències, centres de dia ocupacionals, de temps lliure o de tutela

- Serveis per a persones amb discapacitat sensorial.

Prestacions econòmiques

- Pensió no contributiva per invalidesa.
- Prestació econòmica vinculada al servei per a persones en situació de dependència.

- Prestacions econòmiques d'assistència personal per a persones amb dependència.
- Prestació econòmica per a cures en l'entorn familiar i suport als/a les cuidadors/es no professionals.
- Prestació per atendre les necessitats bàsiques.
- Prestacions derivades de la Llei d'Integració Social dels Minusvàlids (LISMI).
- Prestació per a estades temporals per a gent gran amb discapacitat.

Prestacions tecnològiques

- Ajudes tècniques dependents del sistema de serveis socials.
- Ajudes per a la mobilitat i el transport.
- Ajudes per a l'autonomia personal i la comunicació.
- Altres prestacions de suport a l'accessibilitat i de supressió de barreres dependents del sistema de serveis socials.
- Ajudes per a la supressió de barreres arquitectòniques i de barres en la comunicació.
- Ajudes per a l'adaptació d'habitatges per a persones amb discapacitat.

D'entre tot el ventall de recursos i serveis, els més destacats i demandats són els de centres de dia, residències i centres ocupacionals.

PLACES DISPONIBLES EN ELS SERVEIS MÉS DEMANDATS PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT

Amb data 31 de desembre de 2022, l'última dada facilitada pel departament, a Catalunya hi ha 273 llars residència per a persones amb discapacitat que tenen un total de 3.758 places, de les quals 154 són pròpies i 2.982 són concertades.

El nombre de residències per a persones amb discapacitat és de 128 que tenen 4.696 places en total, de les quals 840 són pròpies i 3.093 són concertades.

El nombre de serveis de teràpia ocupacional per a persones amb discapacitat és de 199, que tenen 10.153 places en total, de les quals 83 són pròpies i 7.666 són concertades.

El nombre de serveis ocupacionals d'inserció per a persones amb discapacitat és de 132, que tenen 3.237 places en total, de les quals 50 són pròpies i 2.179 són concertades.

El nombre de centres de dia per a persones amb discapacitat és de 49 que tenen 959 places en total, de les quals 210 són pròpies i 280 són concertades.

Com passa amb els recursos per a la vellesa, les places destinades per a les persones amb discapacitat no son suficients, com demostren les xifres de persones en llista d'espera que facilita el propi departament.

NOMBRE DE PERSONES EN LLISTA D'ESPERA EN L'ÀMBIT DE LA DISCAPACITAT

A data de 31 de desembre de 2022, el nombre de persones en llista d'espera era el següent:

Taula 4. Nombre de persones amb discapacitat intel·lectual o física en llista d'espera per aconseguir algun servei o recurs (ordenats per tipologies de recurs).

Lista d'accés discapacitat intel·lectual								
	CAE intel·lectual	SOI intel·lectual	STO intel·lectual	STO Intel·lectual amb auxiliar	CAE intel·lectual OC	Llar residència discapacitat intel·lectual	Residència discapacitat intel·lectual	Total
Total	85	494	155	96	30	2.488	1.025	4.373

Lista d'accés discapacitat física							
	CAE Grans disminuïts físics	Llar Residència discapacitats físics	Llar Residència discapacitats físics amb cap de setmana	Residència discapacitats físics	Residència grans disminuïts físics amb transtorn de conducta	Residència grans disminuïts físics	Total
Total	5	53	5	297	4	32	396

Font: Departament de Drets Socials, 2022.

De la mateixa manera que els serveis socials destinats a la vellesa, l'administració no determina quins temps d'espera mitjana existeixen per a aquesta llista d'accés entre que es demana la sol·licitud fins que s'adjudica una plaça. De nou, l'argument central és que aquest període d'incertesa depèn de diversos factors.

COM ES FA L'ASSIGNACIÓ DE PLACES?

Es tracta d'una llista ordenada, però que pot patir canvis per priorititzacions en funció de la situació personal de la persona dependent (absència de suport familiar, manca de recursos, falta de xarxa, etc.).

De nou aquesta variabilitat subjectiva, en funció de la valoració que fa cada treballadora social de cada cas, no permet determinar un ordre concret en l'assignació de places ni tampoc establir els temps mitjans d'espera, que dependran del «cas per cas», o els recursos disponibles en cada territori. Les entitats socials que treballen en aquest sector consideren necessària la prioritització dels casos en situació de major vulnerabilitat, però critiquen que no hi hagi cap mena de transparència almenys en la part més "ordenada" d'aquestes llistes.

ALTRES VALORACIONS: FALTA DE TIPOLOGIES I EL PROBLEMA DEL LLOC DE RESIDÈNCIA O EL TRANSPORT

Tot i que l'oferta de serveis per a les persones amb discapacitat no és menor en comparació amb altres àmbits, el cert és que el sector la considera poc efectiva. Les entitats socials consultades destaquen de nou la manca de transparència a l'hora de conèixer de forma pública les llistes d'espera i l'estat de les peticions i també la falta generalitzada de places en els serveis més recurrents, que provoquen llargues cues de possibles persones beneficiàries que han d'esperar mesos i fins i tot anys per aconseguir plaça.

Davant d'aquesta situació, moltes professionals del sector acaben derivant les famílies a solucions intermèdies, provocant una saturació d'altres recursos que fan de "contenedor" -la majoria de

vegades menys idonis per a la persona afectada- que, de rebot, també es queden sense places. “Hi ha molts recursos per als quals no hi ha cap plaça disponible, aleshores ja no es tracta tant de trobar un servei que encaixi a la perfecció amb la necessitat que tingui aquella persona en concret sinó simplement trobar-li un lloc”, assegura una font del sector.

Una altra de les queixes més habituals és el no-encaix entre les demandes de les famílies i l’oferta de serveis. Apunten que calen més opcions de recursos que facilitin i atenguin la gran varietat de problemàtiques que afronta el sector. Com passa també en altres àmbits, un cop feta la valoració (expedient amb la situació general de la persona i el seu entorn) la persona treballadora social assignada determina quin és el servei o recurs més necessari en cada cas. Després, però, arriba una tercera fase més complicada segons les entitats que es tracta en “veure què se li pot oferir”.

“El primer problema -apunten les entitats socials- és que el que es pot oferir o no, depèn directament del lloc on viu la persona”. El departament de Drets Socials admet que la majoria de recursos se centren a Barcelona ciutat o a l’àrea metropolitana nord i sud (que és també la zona que acumula més habitants), mentre que d’altres zones del territori tenen moltes més mancances de recursos. “Això no passa en àmbits com l’educació o la salut, en aquests casos saps que més a prop o més lluny trobaràs un recurs però quan parlem de discapacitat això no passa”, assenyalen fonts de les organitzacions del tercer sector.

En els municipis de més de 20.000 habitants, aquests recursos depenen dels ens locals i en els que en tenen menys deriven del consell comarcal. “La realitat és que cadascú treballa al seu aire”, denuncien les entitats socials. No existeixen bases de dades creuades entre centres, ni tampoc de places disponibles, fet que fa impossible que una família, per exemple, d’un petit municipi de la província de Lleida sàpiga on s’ha de dirigir per aconseguir un recurs necessari. Aquesta falta de previsió provoca un greuge comparatiu entre els veïns de diferents ciutats i una desigualtat evident davant d’aquests drets socials en funció del lloc de residència. “Si la família sap, coneix algú o bé demana insistentment potser

aconsegueixen alguna cosa però si no, doncs no”, admeten fonts del sector que treballen directament amb famílies de persones amb discapacitat.

“La cartera de serveis existeix, però no tothom hi sap accedir, ni la coneix, ni l’entén ni està al seu abast entendre-ho, mentre que en el sistema sanitari, per exemple tot està molt més ben explicat i estructurat i les persones saben que tenen dret al seu metge de capçalera, a un especialista i a diferents hospitals. Això amb la dependència no passa”, lamenten des de les entitats del tercer sector social.

Des del Departament matisen que l’adjudicació, en els casos en què el servei està lluny del lloc de domicili, la fan els Serveis Territorials, tenint en compte, precisament la proximitat i facilitat per a les famílies per arribar-hi. Malgrat això, en el cas que es trobi un recurs adient amb plaça disponible, les entitats encara hi destaquen una nova problemàtica: el transport per arribar-hi.

El Departament detalla que es pot fer ús del transport públic ordinari o bé dels recursos que hi ha a la cartera de serveis per a transport adaptat (en molts casos necessari) que gestionen els ens locals. “Des d’una perspectiva estrictament jurídica, correspon, com a competència pròpia als municipis de més de 50.000 habitants i als Consells Comarcals (en els municipis amb una població inferior als 50.000 habitants), així com als municipis que són capital de comarca, prestar els serveis de transport adaptat. Aquesta prestació és un servei especialitzat i està subjecte a disponibilitats pressupostàries i, per tant, en no ser una prestació garantida, li correspon legalment finançar-lo a l’administració titular, és a dir, als municipis i consells comarcals que en són els titulars”, apunten des de la Generalitat, que assenyala que està treballant també en una “reforma del model de transport adaptat” conjuntament amb els departaments de Territori, Educació, Salut i Treball.

Davant la petició de canvis i l’entrada de noves tipologies de serveis, el Govern admet que la creació de nous recursos no és una tasca àgil i que està lligada a la revisió pendent de la cartera de serveis. Preguntats per quins són els problemes que fan alentir

aquests canvis, Drets Socials al·lega que es tracta de “procediments lents on cal garantir la qualitat dels serveis, la disponibilitat de recursos (físics, tècnics, humans, organitzatius), l’avaluació i els recursos econòmics”.

En la part més positiva de la balança, destaquen alguns plans pilot que es van posar en marxa (en alguns casos fa més de 10 anys) i que han funcionat bé. El problema, segons les entitats socials, és que encara no s’han consolidat i es mantenen com a “projectes experimentals” (en règim de subvenció a través de la COSPE), com ara els programes d’assistència personal que, ara per ara, és incompatible amb el servei de dia o el servei d’atenció a domicili (que ofereix ajuda per vestir, banyar, esmorzar, dinar o sopar però no per acompanyar per anar a cap lloc i que no està implantat arreu del territori). Així, les entitats demanen que aquests plans esdevinguin serveis estructurals de la cartera i, malgrat que el Govern no s’hi oposa perquè també en fa una valoració positiva, adverteix que encara falta fer-ne una avaluació prèvia adient.

3.3 Estat actual dels drets socials en l’àmbit de la pobresa

Aquests són els recursos i serveis disponibles actualment a la Cartera de Serveis Socials per a l’àmbit de la pobresa:

Serveis socials bàsics

- Serveis residencials d’estada limitada.
- Servei d’acolliment residencial d’urgència.
- Servei de residència temporal per a persones adultes en situació d’exclusió social.
- Servei de menjador social.

Serveis especialitzats

- Famílies amb problemàtica social i risc d'exclusió social (servei d'acompanyament per detectar possibles problemàtiques familiars).
- Prestació per al manteniment de les despeses de la llar per a determinats col·lectius.
- Renda Mínima d'Inserció (RMI)*.
- Prestació per atendre les necessitats bàsiques.

* a la pàgina oficial de la Cartera de Serveis hi apareix anunciada aquesta ajuda econòmica tot i estar desfasada. Ja fa anys que la Renda Mínima d'Inserció és substituïda per la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) que alhora es complementa amb l'Ingrés Mínim Vital (IMV).

Prestacions econòmiques

- Prestacions econòmiques d'urgència social (per a alimentació, vestit, allotjament, etc. que es financen amb càrrec als pressupostos dels ens locals).

Un cop repassat el catàleg de la cartera de serveis actualment disponible (un catàleg que, com ja s'ha dit anteriorment, el propi Govern adverteix que està desfasat), sobta no trobar-hi algunes de les ajudes bàsiques i més demandades a Catalunya per a les persones en situació o risc de pobresa com són la Renda Garantida de Ciutadania, l'opció de l'Ingrés Mínim Vital o fins i tot les ajudes al lloguer, al pagament de factures de la llar, l'alimentació, les beques menjador i altres descomptes en l'àmbit de la Salut o el transport. Es tracta d'ajudes que no depenen només del departament de Drets Socials sinó que hi intervenen altres conselleries, ens locals i organitzacions sense ànim de lucre.

De nou, es fa complicat sobretot per a les famílies afectades -tot i que també des del punt de vista acadèmic o d'investigació- fer-se una idea general de totes les ajudes, la importància/quantia de cadascuna, els requisits d'accés i la manera com tramitar-les. En general es troba a faltar, un cop més, un llistat creuat i senzill, que aglutini totes les ajudes disponibles a Catalunya.

L'única solució que aporta l'administració catalana per a aquesta qüestió és un document amb data de l'any 2015 on la pròpia

Generalitat va intentar fer un “mapa de les prestacions”, que a hores d’ara també ha quedat desfasat. Igualment, accedir a aquest document requereix una recerca activa a la web del departament de Drets Socials, complicada per a moltes famílies en situació vulnerable o persones en situació d’exclusió que no estan avesades a navegar a través dels webs de l’administració.

QUINS SÓN ELS RECURSOS MÉS DEMANDATS?

Les entitats socials que treballen directament amb persones en situació o risc de pobresa assenyalen que els recursos bàsics més necessaris per ajudar aquest col·lectiu són el d’oferir un sostre (allotjament, espais residencials, albergs) i les ajudes econòmiques directes (com ara les ajudes al lloguer o els ingressos mínims). També ressalten la necessitat de millorar el sistema de cites prèvies d’estrangeria per agilitzar la documentació de moltes d’aquestes persones, uns papers sense els quals no poden obtenir feina i, per tant, cap ingrés ni capacitat de rebre ajudes. Aquesta qüestió concreta s’abordarà més endavant en aquest mateix dossier, al capítol dels serveis destinats a les persones migrants.

Les tres prestacions econòmiques directes actuals, regulades per garantir la suficiència d’ingressos, són la Renda Garantida de Ciutadania, l’Ingrés Mínim Vital i la Pensió No Contributiva, les dues últimes regulades per l’Estat.

Pel que fa a l’habitatge, el Departament destaca dues metodologies d’intervenció:

- La mesa d’emergències de Catalunya.
- El marc d’acció per a l’abordatge del sensellarisme a Catalunya i la fitxa 48 del contracte programa d’atenció a les persones sense llar.

La Mesa d’emergències de Catalunya està liderada per l’Agència de l’Habitatge de Catalunya i pensada per atendre situacions de vulnerabilitat econòmica i emergència econòmica i social, amb l’objectiu de real·lotjar aquelles persones que han perdut l’habitatge.

Paral·lelament, la Generalitat informa que ella és responsable de la planificació mentre que la provisió dels serveis recau

en els ens locals. En aquest sentit, els instruments per coordinar i implementar una política equitativa d'abordatge del sensellarisme són l'anomenat Marc d'Acció per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya i, de l'altra, la fitxa 48 del Contracte Programa.

EL BALL DE XIFRES DE LES PERSONES SENSE LLAR

“Com més pobre sigui el col·lectiu que estudies, menys dades aconseguiràs”. Així de contundent va ser una font d'una entitat social durant les entrevistes qualitatives prèvies a l'anàlisi de les dades d'aquest dossier divulgatiu. Tancada la investigació, la sentència s'aproxima força a la realitat de les dades obtingudes.

De la dotzena de preguntes formulades al Govern en relació amb el sensellarisme a Catalunya, el departament de Drets Socials només n'ha respost de forma concreta dues, relatives a les persones beneficiàries d'alguns equipaments concrets i de la Renda Garantida de Ciutadania.

Per a la resta de qüestions, que fan referència a quantes persones viuen actualment al carrer a Catalunya, quantes estan en llista d'espera per un servei residencial, com es comptabilitzen les persones en situació de sensellarisme, com es distribueixen els diferents recursos arreu del territori, quin temps de mitjana estan les persones en llista d'espera per accedir a una plaça/servei o com funcionen les llistes d'espera, l'administració pública remet de nou a dos documents: el marc d'acció per l'abordatge del sensellarisme a Catalunya 2022-2025 i la memòria tècnica justificativa del mateix, que data de febrer de 2022.

En aquest document (que es pot recuperar a la següent adreça electrònica: https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/05plansactuacio/Inclusio_i_cohesio_social/sensellarisme/2.-Memoria-tecnica-PDF.pdf) s'hi especifica que “no es pot determinar” el nombre de persones que viuen al carrer però s'hi fa una aproximació, això sí, amb dades base de 2014, és a dir, de fa pràcticament una dècada:

“Avui en dia es desconeix el total de persones en situació de sensellarisme a Catalunya. Les dades més actualitzades

(2019-2020) estan disponibles als pocs municipis on s'han realitzat recomptes. Amb dades de 2014 publicades a l'informe elaborat pel DEP Institut, encarregat per l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, es comptabilitzaven 48.454 persones que vivien en mal allotjament, distribuïdes en els grups següents: persones sense sostre (5.433), persones sense habitatge (8.634), persones amb habitatge insegur (26.705) i persones amb habitatge inadquat (7.682).

L'any 2020, la situació de les persones sense llar es va veure especialment agreujada a causa de l'emergència sanitària i social derivada de la Covid-19. [...] Així, entre el març i el juny s'incrementà en un 75% les persones sense llar ateses a Catalunya. Val dir, que a partir del maig arribaren els temporers a les àrees bàsiques del Segrià i Noguera, principalment. Així, si exclouem aquestes dades del total, l'increment de persones ateses al conjunt de Catalunya entre març i juny fou del 59%. Entre juny i setembre el total de la població atesa va descendir i és a partir de l'octubre quan van tornar a enfilarse les persones ateses. Aquesta nova onada va ser fruit del nou estat d'alarma decretat pel Consell de Ministres i que entrà en vigor el 25 d'octubre. Si bé és cert que aquest segon estat d'alarma fou menys estricte i va permetre una major mobilitat de la població, obligà la població a romandre a casa entre les 23:00 i les 6:00 hores. De nou, els ens locals van haver de garantir que les persones sense sostre tinguessin un espai on dormir. L'increment de persones ateses entre l'octubre i el desembre va ser progressiu, arribant a les 5.602 persones ateses en el mes de desembre."

Fragment extret de la memòria tècnica del Marc d'Acció per a l'Abordatge del Sensellarisme a Catalunya 2022-2025 (pàgina 5).

Així, a principis de 2022, el Govern va xifrar públicament en 59.000 les persones que tenen algun tipus de problema vinculat amb l'habitatge o que viuen sense un habitatge digne a Catalunya (des de situacions de viure al ras fins a problemes d'infrahabitatge). Pocs dies després, però, les entitats socials expertes en aquest àmbit van contradir aquesta dada i van elevar la xifra fins a pràcticament

els dos milions de persones. Segons l'informe INSOCAT 14 Habitatge i exclusió residencial, elaborat per ECAS, a Catalunya hi ha 25.000 persones que estan en situació de sensellarisme: al carrer o bé en pisos d'emergència, en albergs per a persones sense llar o migrades, que surten d'institucions penitenciàries sense cap alternativa o bé que reben ajuda a llarg termini per la seva situació de sensellarisme. Les estadístiques oficials, doncs, es queden curtes, segons les entitats socials que fa anys que denuncien que "la problemàtica no s'està dimensionant correctament" i que cal obrir la mirada sobre el que és el sensellarisme. Cal recordar que la nova Estratègia Integral per a l'Abordatge del Sensellarisme a Catalunya continua encallada i que, en el Parlament, se segueix tramitant la proposta de llei per fer front al sensellarisme de manera urgent, presentada el gener de 2022 per entitats socials i diversos juristes i acadèmics de la UB i la UAB, que són eines que han de permetre fer un gir a aquesta situació.

El conjunt d'entitats coincideix que el 97% de les persones ateses a Catalunya tenen problemes d'habitatge: 1,3 milions de catalans i catalanes viuen en un habitatge inadequat –en infrahabitatges, en amuntegament o en estructures temporals– i gairebé un milió més viuen en un habitatge insegur –ocupacions, temporals, amb amenaça de desnonaments o amenaces violentes–.

PERSONES SENSE LLAR QUE ESTAN EN ALGUN RECURS

En termes oficials, el Govern indica que a dia d'avui, segons el Registre d'Entitats, Serveis i Establiments Socials (RESES), actualment consten inscrits 161 recursos residencials per a persones adultes en situació d'exclusió social (residències temporals, albergs i pisos d'exclusió) amb un total de 1.881 places registrades.

Pel que fa al servei de menjador social, consten inscrits al RESES 116 serveis amb una capacitat total de 2.662 (menjadors socials independents o integrats en un centre residencial).

Les persones en situació de pobresa i que són beneficiàries de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) superen les 163.000 (al tancament de juliol de 2023).

Segons el marc d'acció per l'abordatge del sensellarisme, l'objectiu de l'administració passa per reduir el nombre de persones que dormen al carrer tot i que "en aquests moments no és possible determinar un objectiu concret de reducció del nombre de persones que dormen al carrer atès que cal ampliar la diagnosi per incloure-hi totes les persones que van perdre el seu habitatge com a efecte de la pandèmia del coronavirus".

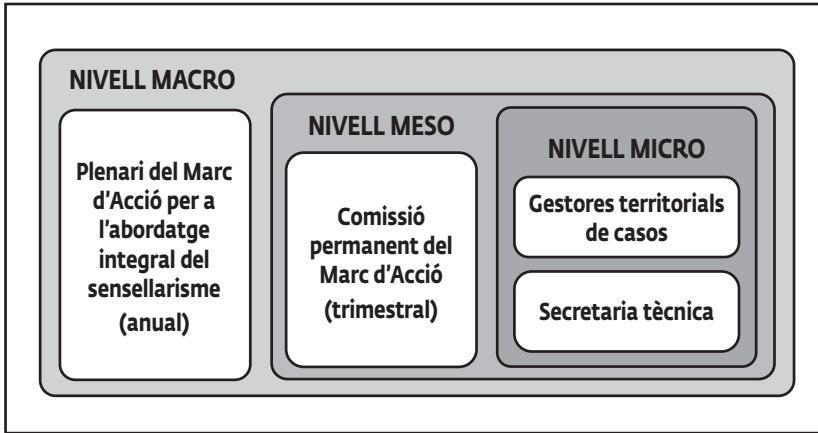
PERSONES EN LLISTA D'ESPERA PER ACCEDIR A UN HABITATGE PER FALTA DE SOSTRE

El departament de Drets Socials indica que la provisió d'habitatge és competència de diverses administracions i departaments de la Generalitat, i no facilita dades respecte del nombre de persones en llista d'espera ni tampoc dels temps mitjans entre la sol·licitud d'una plaça o pis fins a la resolució de la petició, ni la distribució d'aquests recursos en el territori català.

La conselleria remet, en aquest cas, a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya (que depèn actualment del departament de Territori), a les diferents Meses d'emergència (la catalana i les pròpies dels municipis que en tenen) i als serveis socials municipals de cada ajuntament. Aconseguir recopilar totes aquestes dades representa una tasca ingent de petició i nova recopilació i gestió d'informació que s'escapa de la capacitat d'aquest dossier i, de fet, donaria per una nova edició centrada exclusivament en aquest apartat.

Pel que fa a l'assignació de places, l'administració catalana tampoc resol de manera concreta la petició i assegura, de forma generalista, que es fa seguint el model del Marc d'acció per l'abordatge del sensellarisme i de forma coordinada i en col·laboració amb tots els agents implicats, com ara les Meses, els ens locals i les entitats especialitzades del tercer sector social, seguint la següent estructura:

Seguiment i adjudicació de les places residencials per a les persones en risc de pobresa i sensellarisme.

A nivell més micro, el Departament sí que explica que la porta d'entrada per accedir a un sostre o un reallotjament passa pels serveis socials municipals, que elaboren un informe imprescindible per tramitar la sol·licitud de valoració a la Mesa d'Emergències. Aquest organisme ha de valorar i resoldre en un termini màxim de tres mesos a partir de la data d'entrada de la sol·licitud. El silenci administratiu, en aquest cas, és positiu. Els sol·licitants no poden superar certs llindars de l'IRSC i han d'estar empadronats.

Les meses també han de tenir en compte criteris de prioritització per a situacions d'especial vulnerabilitat, quan hi hagi risc de violència masclista, quan hi hagi infants o gent gran en la unitat de convivència, de forma coordinada amb els serveis socials.

ALTRES VALORACIONS

Les entitats del sector remarquen que més enllà del ball de xifres o la manca de dades creuades en l'àmbit de la pobresa, també hi ha un problema de fons en la categorització, com passa en altres àmbits. "Tenim situacions en les quals es barregen múltiples problemàtiques, com per exemple, pobresa i alcoholisme; i en aquests casos les persones usuàries queden sense encaix», denuncien fonts del tercer sector social.

L'administració rebut que la cartera de recursos és àmplia i que el Govern intenta actuar de manera coordinada amb eines tecnològiques que integrin diferents plataformes de diversos departaments (per exemple entre Drets Socials i Salut) però, al mateix temps, admet que no té registrat ni sap quantes persones han sol·licitat aquestes ajudes ni quina llista d'espera tenen.

3.4 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la violència masclista

Els serveis previstos actualment a la cartera pública per a les dones víctimes de violència masclista (i els seus fills i filles) són els següents:

- Servei d'atenció i acolliment d'urgències.
- Serveis d'acolliment residencial per a dones en situació de violència masclista i per als seus fills i filles.
- Servei d'acolliment i recuperació substitutoris a la llar.
- Servei de pis amb suport.
- Servei de pis pont.
- Servei d'intervenció especialitzada (SIE).
- Servei tècnic de punt de trobada.
- Servei de la línia d'atenció a les dones en situació de violència masclista.

A banda d'aquests serveis que especifica la cartera de Drets Socials, el departament d'Igualtat i Feminismes afegeix altres serveis també disponibles. Són els següents:

- Serveis d'informació i atenció a les dones.
- Servei d'Intervenció en Crisi (SIC).

A més d'aquests serveis, les dones en situació de violència masclista poden accedir a ajuts, prestacions i indemnitzacions, recollits a les lleis orgàniques 1/2004 i 5/2008. També s'està treballant actualment en noves ajudes vinculades a la llei orgànica 10/2022.

EL SIE, EL SERVEI MÉS DEMANDAT

Per la seva naturalesa, els serveis més demandats són els d'intervenció especialitzada (SIE), que l'any 2022 van atendre 10.298 dones, 493 adolescents i 1.911 fills i filles.

Aquest recurs ofereix atenció social, jurídica i terapèutica especialitzada i acompanyament en el procés de recuperació i reparació a les dones que han patit o pateixen violències masclistes, i a les seves filles i fills, així com a les adolescents amb relacions sexoafectives abusives o amb altres manifestacions de violència masclista.

Els equips dels SIE estan formats per professionals de la psicologia (d'adultes i d'infància i adolescència), el treball social, l'educació social i el dret. Compten també amb figura de direcció i personal administratiu.

Actualment, hi ha 17 SIE desplegats al territori de Catalunya, un dels quals especialitzat en l'atenció a les dones que usen drogues i es troben en situació de greu vulnerabilitat social. Està previst que aquest any s'obrin 6 SIE més. El 2024 s'obrirà també un servei, similar a un SIE, específic per a violències digitals que donarà assessorament a la resta de la xarxa i atenció, si s'escau.

Un altre servei molt demandat és la línia 900 900 120, d'atenció telefònica 24h, que atén una mitjana de 1000 trucades mensuals. Aquest telèfon dona resposta a urgències i dubtes i inclou, recentment, serveis d'atenció psicològica i jurídica i possibilitat de derivació als SIC.

PLACES DISPONIBLES EN SERVEIS RESIDENCIALS O DE PROTECCIÓ TEMPORAL

Segons detalla el departament d'Igualtat i Feminismes, les places disponibles a Catalunya per allotjar i protegir les dones víctimes de violència masclista i les seves famílies són les següents:

- Serveis d'Acolliment i Recuperació (SAR): 58 places repartides entre 7 SAR (equivalent a 58 unitats familiars, dona i fills/es).
- Serveis Substitutoris de la Llar (SSLL): 153 places repartides en 35 SSLL (equivalent a 153 unitats familiars, dona i fills/es).

- Serveis d'Atenció i Acolliment d'Urgències (SAAU): 6 places repartides en 2 SAAU (equivalent a 6 unitats familiars, dona i fills/es).

En conjunt, els serveis d'atenció a les urgències es convenien amb els ens locals, que són els responsables de donar resposta a les emergències socials. Els serveis d'acolliment residencial (SAR, SLL i SAAU) estan distribuïts per tot el territori de Catalunya.

DONES EN LLISTA D'ESPERA PER ACCEDIR A ALGUN DELS RECURSOS RESIDENCIALS/DE PROTECCIÓ

Segons explica el mateix Departament, les llistes d'espera van oscil·lant, perquè depenen de múltiples factors: detecció, valoració de risc, atenció prèvia en els municipis, xarxa de què es disposa, etc. En termes generals, avui en dia':

- Entre unes 20-30 dones (i els seus fills i filles) estan a l'espera de poder ingressar en un Servei d'Acolliment i Recuperació (SAR).
- Entre unes 5-10 ho estan a l'espera d'ingressar en un Servei Substitutori de la Llar (SLL).

El Govern destaca que, malgrat això, la majoria de dones i fills i filles que estan en llista d'espera estan sent ateses en serveis residencials d'urgències i, per tant, tenen garantida la seva protecció i seguretat.

TEMPS ACTUAL D'ESPERA PER ACCEDIR ALS RECURSOS DESTINATS A LES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE I EVOLUCIÓ EN ELS DARRERS CINQ ANYS

En conjunt, el departament de Feminismes detalla que l'interval entre la demanda d'atenció i una primera atenció oscil·la entre una setmana i dos mesos. També matisen que la llista d'espera dels Serveis d'Intervenció Especialitzada (SIE) presenta xifres molt diferents en funció del territori i també en funció dels programes. Tot i aquesta dispersió, un tret comú a tots els SIE és que les urgències s'atenen de manera immediata i que sempre que els casos es consideren prioritaris s'atenen més ràpidament.

La llista d'espera dels serveis residencials és de 2 mesos i mig aproximadament en el conjunt de serveis. Malgrat això, el temps d'espera varia en funció de la tipologia de servei i també del risc valorat. El temps d'espera per accedir als Serveis Substitutoris de la Llar són notablement inferiors al temps d'espera per accedir a uns Serveis d'Acolliment i Recuperació (SAR), apunta el Departament, tot i que no concreta quins.

En els darrers cinc anys, la xarxa d'abordatge ha augmentat considerablement, tant en nombre de serveis i professionals, com pressupostàriament, de manera que a finals de 2023 el Govern assenyala que pràcticament s'haurà doblat en import.

Així doncs, pel que fa als SIEs, el canvi fa preveure que hagi contribuït a reduir el temps d'espera, però "el poc temps transcorregut no permet encara fer una valoració del seu impacte", admeten des de l'administració catalana.

Pel que fa als serveis residencials, l'augment de serveis substituïtoris de la llar ha impactat positivament en la llista d'espera en un primer moment, però amb el temps, el canvi no ha estat significatiu, assenyalen també les mateixes fonts oficials. "Bàsicament perquè ha augmentat de manera important el nombre de sol·licituds d'accés a aquests serveis així com el temps d'estada de les dones", afegixen. Cal tenir present que els processos de recuperació en aquests serveis s'allarguen de manera notable perquè les dones ingressen al servei en una situació de vulnerabilitat social important (sense autonomia econòmica, en situació administrativa irregular, amb un dany important per la situació de violència masclista, etc.).

Per tot això, el model d'abordatge es treballa conjuntament amb el departament de Drets socials i el de Territori (de qui depèn l'Agència de l'Habitatge i, per tant, les meses d'emergència).

COM FUNCIONA L'ASSIGNACIÓ DE RECURSOS EN L'ÀMBIT DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA?

En el cas dels serveis residencials, un equip de professionals de la Direcció General per a l'Eradicació de les Violències Masclistes gestiona les sol·licituds d'accés als serveis residencials de la xarxa

d'atenció a les violències masclistes, en fa la valoració i assigna el servei.

La llista d'espera funciona amb dos criteris principals: la data de sol·licitud i la gravetat o urgència del cas, per exemple en casos de dones embarassades o de dones en situació d'alt risc.

En el cas dels altres serveis, són els equips dels mateixos serveis que gestionen les sol·licituds d'atenció. D'entrada, els serveis donen visita segons l'ordre de petició, però les situacions d'especial gravetat i/o urgència són ateses sempre de manera prioritària, insisteixen des del Departament.

3.5 Estat actual dels drets socials en l'àmbit de la immigració

Catalunya no té totes les competències en termes d'immigració. Sí que té les competències d'acollida, fet que permet desplegar alguns serveis i recursos, com per exemple els destinats a la formació, l'acompanyament i l'empoderament de les persones novingudes perquè coneguin els seus drets i deures i també oferir assessorament legal. La Generalitat, però, no disposa -expliquen des de Govern- d'espais, ni d'habitatges destinats a aquest col·lectiu.

Quan existeix competència, l'encarregada de definir i desplegar polítiques relatives a les persones migrades a Catalunya és la conselleria d'Igualtat i Feminismes. Hi ha alguns serveis que a priori són universals, com l'accés a la salut primària o l'escolarització dels fills i filles menors d'edat, però en el cas de les persones migrades el primer mur que es troben és la resistència a l'hora d'empadronar-se en alguns municipis de Catalunya, malgrat que la legislació obliga a garantir l'empadronament.

Més enllà de l'oferta de serveis de la cartera de drets socials bàsics als quals pot accedir qualsevol persona que compleixi els requisits per risc d'exclusió social, la conselleria d'Igualtat preveu serveis específics per a aquest col·lectiu, com els següents:

- **Serveis de primera acollida:** es desprenen de les lleis específiques d'acollida de persones migrants i retornades i ofereixen assessorament legal i orientació, acompanyament en l'aprenentatge de la llengua i l'entorn així com orientació laboral, entre

d'altres. L'acollida de persones d'origen migrat implica, actualment, a més de 200 professionals que treballen a tot el territori en els 71 Serveis de Primera Acollida que actualment hi ha en funcionament.

- **Acompanyament i gestió d'alguns tràmits** vinculats a estrangeria, des de la direcció general de migracions, refugi i antiracisme, que impliquen un equip de 12 persones.
- **Servei d'Acompanyament al Reconeixement Universitari (SARU)**: assessora persones que tenen interès a convalidar o homologar titulacions acadèmiques prèvies emeses per una institució estrangera. Aquest servei ha atès més de 8.700 persones i 50.000 consultes des de 2010.

Finalment, des de 2020, moment de l'aprovació de la Llei d'igualtat de tracte i no discriminació, s'està implementant la xarxa d'oficines per prestar suport i assessorament jurídic a les persones que hagin pogut patir discriminació i vetllar per la reparació efectiva de les víctimes i per tramitar les corresponents denúncies si s'escau.

ELS SERVEIS MÉS DEMANDATS

Fonts relacionades amb el sector de la immigració a Catalunya i famílies nouvingudes consultades destaquen que, entre els problemes principals per al col·lectiu de persones migrants, hi ha la regularització administrativa i l'accés a l'habitatge.

La regularització administrativa (amb les traves burocràtiques que implica i la saturació de les peticions de cita prèvia que arrossega el sistema estatal des de fa anys) fan que, de rebot, els tràmits per l'obtenció d'altres documents claus també es retardin i amb ells l'accés al mercat de treball que és l'única garantia d'estabilitat i ingressos per a una vida digna, lluny de les ajudes.

El departament d'Igualtat i Feminismes, però, no detalla on hi ha el gruix de peticions d'ajuda o serveis i remarca que "les persones que arriben a Catalunya són diverses i ho fan motivades per diferents necessitats i motius, per tant és difícil apuntar cap a un tema prioritari". Sí que admeten que entre les necessitats bàsiques d'aquestes persones hi ha l'accés a l'habitatge, la salut, i l'escolarització dels fills i filles, i argumenten que aquests són tràmits que es

fan dins de l'àmbit municipal. De fet, el Govern admet que s'atenen moltes consultes derivades dels ens locals que fan l'atenció directa a les persones estrangeres que arriben a Catalunya i que requereixen informació especialitzada en estrangeria.

En el cas dels serveis que es despleguen des de la direcció general, el departament també apunta que les classes de català en cap de setmana o per a persones no alfabetitzades també solen tenir una demanda alta.

LLISTES D'ESPERA «BUROCRÀTIQUES»

Davant la impossibilitat competencial d'oferir recursos físics, la llista d'espera en l'àmbit de la immigració és bàsicament burocràtica. "La més flagrant és la del Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats (Saier)", admeten des del Departament. Aquest servei atén sobretot les peticions de protecció internacional de les persones nouvingudes, és de gestió municipal i governamental i està centralitzat a Barcelona. En aquest cas el Govern admet que la llista d'espera des que se sol·licita la protecció internacional fins que es resol poden passar més de sis mesos: un temps "excessivament llarg", tant per a les persones afectades, com per a les entitats socials i fins i tot per a l'administració.

"No hi hauria d'haver un gap tan gran, però la llei d'estrangeria és molt restrictiva, sobretot per als immigrants econòmics», argumenten des del departament d'Igualtat. El 87% dels expedients, a més, acaben denegats, segons les dades facilitades per la Generalitat. Tot i saber-ho, les persones d'origen migrat comencen el tràmit perquè d'aquesta manera se'ls habilita la possibilitat de treballar. És per això que aquesta gestió és també una de les més demandades i amb més espera de totes.

L'informe d'arrelament o reagrupament familiar és un altre dels colls d'ampolla administratius més habitual que es pot demorar més de 7 mesos, segons la Generalitat. Tot i que en molts casos la gestió és municipal, ara per ara el Govern també hi fa un rol d'intermediari i "supervisor". Segons el propi Departament, aquesta intervenció dificulta la tramitació (allarga els passos i per tant els terminis) però alhora és una garantia d'homogeneïtzació a tots els

territoris per evitar que els diferents governs municipals facin una tria o una altra en funció del color polític.

L'ESCULL PRINCIPAL: LA LLEI D'ESTRANGERIA ESPANYOLA

Hi ha una variable que es repeteix tant en les entrevistes qualitatives com en les peticions formals d'informació oficial en relació amb la població migrant. L'escull principal a l'hora d'oferir o aconseguir serveis per a les persones d'origen migrant és la llei estatal d'estrangeria.

Segons la Generalitat, aquesta norma "limita la qualitat de vida de les persones estrangeres a Catalunya, ja que frena el seu accés al món laboral i dificulta la seva incorporació a la societat amb normalitat i en funció dels ritmes i necessitats individuals. És una llei racista -remarquem des del departament d'Igualtat- que ofereix diferències de tracte en funció de l'origen de cada persona".

TEMPS D'ESPERA PER A L'OBTENCIÓ D'INFORMES VINCULATS ALS TRÀMITS D'ESTRANGERIA

Taula 5. Temps d'espera per a l'obtenció d'informes vinculats als tràmits d'estrangeria.

(Total dies des de la presentació de la sol·licitud fins a l'obtenció de la resolució, implica administració local i Generalitat)

Sol·licituds	Tipus	Total de dies des de la presentació de la sol·licitud fins a l'obtenció de la resolució (implica administració local i Generalitat)
Municipi de Barcelona	INFO1	90,66
	INFO2	114,66
	INFO3	49,38
	INFO4	63,3
	TOTAL	79,5 dies

Info 01 Adequació habitatge per reagrupament

Info 02 Arrelament social per obtenció de residència

Info 03 Ingegració social per renovació de residència

Info 04 Adequació habitatge per renovació de permís de residència o reagrupament

Font: Departament d'Igualtat i Feminismes, juliol de 2023.

COM FUNCIONEN LES LLISTES D'ASSIGNACIÓ DE RECURSOS?

Com passa en altres àmbits dels Drets Socials, el departament d'Igualtat assenyala que les llistes d'espera s'organitzen seguint l'ordre d'arribada de les sol·licituds, però prioritant aquells casos que el personal tècnic consideri d'urgència per accelerar qualsevol de les tramitacions.

4. Conclusions i propostes

La revisió a fons de la Cartera de Serveis Socials i del funcionament en alguns dels principals àmbits on s'hauria de desplegar constata, d'entrada, greus problemes pel que fa a la seva funcionalitat. Si bé l'objectiu inicial és lloable, amb un gran nombre d'ajudes i lleis que en les últimes dues dècades han intentat millorar la situació, encara està lluny de considerar-se un motor engranat i funcional. A continuació, s'enumeren les principals conclusions i propostes d'actuació.

Sobre el funcionament del sistema d'ajudes

Per començar, cal destacar que el recull de dades objectives i quantitatives rigoroses no ha estat una tasca gens fàcil i en alguns casos directament no s'ha aconseguit. La magnitud de recursos disponibles a la cartera de serveis i la poca sistematització per part de l'administració d'aquestes dades han dificultat el procés d'extracció de respostes. Així, les preguntes es van començar a traslladar a principis del mes de juny de 2023 i han fet falta més de cinc mesos per recopilar algunes de les respostes; d'altres directament han quedat sense resposta, a l'espera de possibles ampliacions o actualitzacions del present document, si s'escau.

La manca d'informació disponible sobre les llistes d'espera dels drets socials s'ha fet evident i comprovable. Per això, aquest estudi apunta que calen més mecanismes de transparència per a unes

dades que haurien de ser públiques, gratuïtes i fàcilment accessibles per ajudar, tant a les professionals del tercer sector social com a les persones usuàries, als seus familiars i al propi govern per avaluar els resultats. L'accés a aquesta informació és una qüestió cabdal per garantir l'Estat del Benestar.

Aquesta falta de sistematització de les dades es deu, probablement, a una manca de recursos crònics que arrossegueu els diferents departaments d'àmbit social del Govern, però també a la deixadesa institucional. En els últims 20 anys, s'han fet molts esforços i canvis normatius (i fins i tot de mentalitat social i de paradigma, com amb la Renda Garantida de Ciutadania o l'Ingrés Mínim Vital) i caldria haver aprofitat aquestes millores per registrar de forma rigorosa les dades, ja que és l'única manera de controlar i avaluar que les noves polítiques són efectives o no.

Cal destacar també que, malgrat els esforços en els canvis normatius, les dues crisis econòmiques (la financera per l'esclat de la bombolla immobiliària i la crisi derivada de la pandèmia pel coronavirus), i entremig la crisi política de 2017 (que amb l'aplicació de l'article 155 va generar una paràlisi administrativa i burocràtica), han tingut un fort impacte social i polític que han impedit el correcte desplegament de les lleis i les normes aprovades durant aquest període.

En aquest sentit, un punt clau va ser la llei estatal de 2006, coneguda com la llei de la Dependència (que també es va adoptar a Catalunya) i va permetre un nou marc d'atenció i protecció però que arribava ja infrafinçada. Aquest va ser probablement l'inici dels retards en les valoracions, les avaluacions i les prestacions que s'arrossega, des d'aleshores com un llast. La burocràcia s'ha convertit en un efecte bola de neu que s'ha multiplicat amb la multitud d'incompatibilitats i tràmits que exigeixen la Renda Garantida de Ciutadania o l'Ingrés Mínim Vital.

En aquest sentit, sembla urgent recordar la necessitat d'assolir els objectius que es va marcar el propi departament de Drets Socials el febrer passat, durant la presentació dels pressupostos de "reduir a la meitat els temps d'espera". Es tracta, però, d'una fita a hores d'ara complicada, per dos motius principals: d'una banda, perquè si bé els comptes van augmentar les partides destinades

a aquesta finalitat, en aquests 9 mesos no s'han fet grans canvis, no s'ha reduït la paperassa, ni tampoc s'ha simplificat ni millorat el catàleg de serveis, ni s'ha abordat l'infrafinançament estatal. D'altra banda, comptabilitzar aquesta "reducció" serà materialment impossible en molts àmbits en els quals, directament, no es disposa de cap xifra oficial que es pugui fer servir com a base per avaluar futures millores.

D'aquesta manera, la tercera pota de l'Estat del Benestar, la social, queda encara molt lluny d'equiparar-se a d'altres com la de Salut, on les llistes d'espera estan clarament comptabilitzades, i s'actualitzen any rere any per poder definir les mancances del sistema, les polítiques a aplicar-hi i el control i avaluació d'aquestes.

Entre els reptes més evidents en l'àmbit dels Drets Socials, hi ha el de renovar la cartera de serveis que està clarament desfasada, com admet la pròpia administració catalana. Cal agilitzar les converses i negociacions que ja es van obrir el mes de juny passat entre Govern, sindicat i patronals del sector per impulsar realment la que serà la primera reforma des de 2007 de la cartera i simplificar i millorar la tipologia d'ajudes així com fer més accessible i transparent la informació dels serveis a la població. També es proposa millorar el transvasament i creuament de dades entre departaments per tal de fer més funcional el sistema i aconseguir avaluacions i controls més reals de la situació.

Sobre les llistes d'espera

En tots els àmbits estudiats, hi ha llista d'espera, tot i que no en tots es pot accedir a les dades per determinar el nombre exacte de persones que esperen per accedir a algun recurs ni el temps que triguin. En molts casos, l'administració no vol o no sap explicar quin temps hi ha entre la petició de sol·licituds i la resolució i argumenta que són dades relatives i massa variables en funció de molts factors diferents. Amb aquesta mateixa justificació asseguren que és impossible determinar l'evolució d'aquestes llistes d'espera que en molts casos és d'anys.

L'àmbit on l'espera és més flagrant és el de la dependència. Hi ha gairebé 11.000 persones en espera per una plaça de residència (la

xifra s'eleva a més de 24.300 si es tenen en compte les renúncies i les peticions de trasllat). Clarament, no s'està podent fer front a l'envelliment de la població, un problema que anirà a més els pròxims anys. Cal o bé un canvi de paradigma del model residencial o bé un esforç molt més ingent per aconseguir allotjar i donar una qualitat de vida digna a les persones que afronten l'etapa final de la vida.

Més de 3.000 persones més esperen per accedir a centres de dia (5.000 si tenim en compte renúncies). Entre les propostes que sorgeixen del propi sector hi ha la de fomentar els pisos assistits. Una modalitat de pis amb serveis que ja existeix però que, ara per ara, no té finançament públic. Aquesta opció trauria molta pressió a les residències.

També es proposa més partides destinades a la creació de places públiques en detriment de les places subvencionades amb prescripcions econòmiques vinculades i més control del Govern en l'adjudicació dels serveis (cada vegada més externalitzats) amb l'objectiu d'evitar que acabin només en mans d'empreses purament mercantils.

En l'àmbit de la discapacitat és on més es nota el transvasament constant de persones beneficiàries entre un servei i el col·lapse que això comporta. Alguns dels serveis ofertats acaben fent de "contenedor" de diferents problemàtiques, només perquè no hi ha plaça disponible als recursos que serien més necessaris i les famílies no tenen més opcions. Actualment, hi ha més de 4.700 persones amb discapacitat en llista d'espera per aconseguir alguns dels seus drets, sobretot llars residències i residències per a les persones amb discapacitat intel·lectual, que és on la cua és més llarga.

De nou no es determinen temps oficials d'espera perquè l'administració al·lega que depèn de massa factors. Igual com passa en l'àmbit de la vellesa, es fa imprescindible caminar cap a un context de més transparència en les dades relatives a places, on estan situades i l'ordre a la llista de sol·licitud perquè les famílies puguin organitzar-se i no es deriven persones a serveis que no són els més adients per a aquestes.

Entre les propostes de millora, el sector també reclama reduir el greuge comparatiu per la falta de recursos fora de l'àrea metropolitana i, mentre això no passi, millorar la informació a les famílies de municipis allunyats de la gran Barcelona perquè puguin trobar els millors serveis possibles. També es reclamen millores en el transport -per fer més accessible el trasllat de persones amb discapacitat fins als centres de referència- i la consolidació d'alguns plans pilots amb bona valoració (i que fa més d'una dècada que estan "en prova"), com ara el de l'assistència personal, perquè esdevinguin una ajuda estructural.

En l'àmbit de la pobresa urgeix, directament, posar-hi xifres reals, sobretot al fenomen del sensellarisme. Cal dimensionar correctament el problema i establir recomptes consensuats amb les entitats socials per abordar el problema de l'accés a l'habitatge en les dimensions que pertoca, ja que actualment és un dels grans motors d'expulsió d'una vida digna i que més ràpid apropa a l'exclusió social i al risc de pobresa.

Com passa en la resta d'àmbits, també es proposa simplificar i clarificar, i sobretot agrupar, les ajudes disponibles ja que la cartera actual de serveis que es pot consultar no aglutina ni la Renda Garantida de Ciutadania (que fa 6 anys que està en marxa) ni l'Ingrés Mínim Vital, ni les ajudes al lloguer actuals, mentre que manté la informació d'altres prestacions com la Renda Mínima d'Inserció que fa anys que va quedar substituïda per les noves ajudes. En aquest sentit, sembla evident que cal una revisió constant de l'oferta de serveis publicada que s'actualitzi cada pocs mesos per garantir la informació veraç cap a la ciutadania.

L'àmbit que surt més ben parat de la radiografia general dels drets socials és el que fa referència a les víctimes de la violència masclista. Tot i tenir (en volum) menys ajudes i menys places disponibles, els temps d'espera són els més baixos del sistema, d'entre una setmana i 2 mesos. Tot i això, actualment hi ha unes 20-30 dones (i els seus fills i filles) a l'espera de poder ingressar en un Servei d'Acolliment i Recuperació (SAR) i entre 5 i 10 esperen per ingressar en un Servei Substitutori de la Llar (SSLL). El Departament d'Igualtat i Feminismes destaca que en els casos més urgents l'atenció és sempre immediata, sense temps d'espera.

La proposta per aquest àmbit, doncs, és la de mantenir la tònica dels darrers cinc anys, amb un abordatge dimensionat i pròxim a la problemàtica que redueixi a zero aquests terminis per a les dones que pateixen violència a la llar.

L'àmbit de la immigració és potser el que representa un abordatge més complicat per la manca de competències per exercir polítiques públiques. Segons totes les parts consultades, l'actual llei d'Estrangeria encara suposa un mur insalvable que fa impossible minimitzar les llargues esperes burocràtiques per a tramitacions bàsiques com són la sol·licitud de protecció internacional, l'arrelament o el reagrupament familiar, que es poden eternitzar des de més de sis mesos fins a més d'un any.

Finalment, la radiografia no vol deixar de banda la situació de la infància i l'adolescència i la protecció dels seus drets socials. Aquest darrer apartat, però, és tan extens que podria ocupar fàcilment un altre dossier-debat sencer. En tots els àmbits repassats fins ara (menys en el de les persones grans, per raons òbvies) la situació de la infància i l'adolescència també és tinguda en compte de manera particular, sobretot en els casos d'exclusió social (amb polítiques definides dins de la cartera expressament per aquest col·lectiu) com també en els casos de violència masclista i immigració.

La Generalitat sí que té competències per a la cura i protecció de la infància i l'adolescència i la DGAIA (direcció general d'atenció a la infància i l'adolescència) és l'òrgan encarregat la seva tutela, buscar-los un sostre adient i també un circuit escolar (fins i tot en molts casos més enllà de la majoria d'edat) en cas que les famílies no se'n puguin fer càrrec. Després de l'onada migratòria d'adolescents menors de 18 anys els anys 2015-2018, els darrers anys la pressió sobre els recursos disponibles per a infants i adolescents sense referents adults ha baixat però, per contra, han augmentat les crítiques pel poc desplegament de l'escola inclusiva i la falta d'atenció a la infància i adolescència amb discapacitat.

5. Bibliografia

Organismes, institucions i entitats

- Pàgina web oficial del Govern de la Generalitat de Catalunya
- Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)
- Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya (CTESC)
- Termcat
- Departament de Drets Socials
- Departament d'Igualtat i Feminismes
- Departament de Salut
- ECAS
- FEATE
- COCARMÍ
- SALUT MENTAL CATALUNYA

Documents

- Cartera de Drets Socials de la Generalitat. Disponible aquí: https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/serveis_socials/la_cartera_de_serveis_socials/acces-a-laplicatiu/
- Pressupostos Generals de la Generalitat de Catalunya 2023.
- Els serveis socials a Catalunya. Una visió històrica. (Universitat de Girona, 2003. Tesi doctoral. Autor: Antoni Vilà Mancebo).
- Defensar i repensar els drets socials en temps de crisi. Observatori Desc. Vanesa Valiño (coordinadora).
- Llei estatal de la Dependència 39/2006.
- Llei 12/2007, de reforma dels serveis socials.
- Llei de Serveis Socials del 2008.
- Llei 9/2011 de promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones dependents a Catalunya.
- Llei 14/2017 de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC).

- Mapa de les prestacions. Consulta en línia aquí: https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/o3ambits_tematicos/15serveissocials/mapa_de_prestacions/Mapa_de_prestacions.pdf. Generalitat de Catalunya, 2015.
- Marc d'acció per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya, 2022-2025. Departament de Drets Socials de la Generalitat de Catalunya, 2022.
- Memòria tècnica del Marc d'acció per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya, 2022-2025. Febrer de 2022, Generalitat de Catalunya.
- Contracte programa. Fitxa 48. Generalitat de Catalunya, 2022. Document en línia consultable aquí: https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/o1departament/contractacio_convenis/Contracte_programa/documentacio/Fitxes_2022-2025_ContractePrograma.pdf
- Article: A Catalunya hi ha unes 25.000 persones sense llar, publicat al Diari ARA, l'abril de 2022. https://www.ara.cat/societat/habitatge/catalunya-hi-25-000-persones-llar_1_4351686.html
- Llei 10/2010 del 7 de maig d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya. Consultable en línia: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=520931>
- Article: 120 euros per una cita a Estrangeria: el col·lapse dispara la revenda, publicat al Diari ARA, el juliol del 2018. https://www.ara.cat/societat/euros-estrangeria-collapse-dispara-revenda_1_2733729.html

DARRERS NÚMEROS PUBLICATS:

65 - **El decret d'escola inclusiva cinc anys després, un desplegament insuficient?** (novembre 2022)

64 - **La pobresa en les dones:** el precari equilibri del treball i la conciliació (març 2022)

63 - **L'LGBTI-fòbia estructural:** la discriminació en l'accés als drets socials (octubre 2021)

62 - **Les barreres a la participació política:** una qüestió de democràcia i cohesió (juny 2021)

61 - **Fronteres de paper:** la irregularitat administrativa i la invisibilització de les persones (abril 2021)

60 - **La soledat no desitjada durant la vellesa, un fenomen social** (setembre 2020)

59 - **Justícia restaurativa.** Una resposta al conflicte més humana, inclusiva i transformadora (febrer de 2020)

58 - **L'LGBTI-fòbia entre infants i adolescents.** Una problemàtica social a resoldre (novembre de 2019)

57 - **El sistema de pensions a Espanya.** Les febleses d'un model que urgeix una solució duradora (desembre de 2018)

56 - **Monoparentalitat femenina i pobresa. Gènere, soledat i conciliació, l'arrel del problema** (octubre 2018)

55 - **El preu de l'energia, factor clau en l'augment de la pobresa energètica** (febrer 2018)

54 - **Ocupació de qualitat:** resposta al fenomen dels treballadors i treballadores pobres (desembre 2017)

53 - **Els habitatges buits dels bancs.** Una oportunitat perduda per ampliar el parc d'habitatge social? (juliol 2017)

52 - **Escolteu-me!** L'Atenció Centrada en la Persona en el suport al procés d'envelliment (maig 2017)

51 - **L'atenció en salut mental dels infants i adolescents.** Noves respostes per afrontar un repte creixent (febrer 2017)

50 - **La precarietat laboral juvenil a Catalunya.** Una realitat incòmode (desembre 2016)

49 - **La millora dels Serveis Socials Bàsics a Catalunya.**
Una proposta des del Tercer Sector Social (octubre 2016)

48 - **Cap a un Salari Mínim Digne.** Una reforma necessària per reduir les desigualtats socials a Catalunya (juliol 2016)

47 - **Maltractaments a les persones grans.** Una realitat oculta que exigeix respostes (maig 2016)

46 - **La feminització de la pobresa.** Reivindicant una mirada de gènere (març 2016)

45 - **La contribució del Tercer Sector al lloguer social** (gener 2016)

Barcelona, novembre de 2023

Dipòsit legal:

B 19877-2023

Edita:

**Taula d'entitats del Tercer Sector
Social de Catalunya**

Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

HUB SOCIAL | Taula del Tercer Sector

C/Girona, 34, interior.

08010 Barcelona

T 93 310 57 07

www.tercersector.cat

En col·laboració amb:

ara.cat

HUB SOCIAL
INNOVACIÓ PER L'EQUITAT

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament
de Drets Socials

Diputació
Barcelona

Ajuntament de
Barcelona